

Ora Ĵurnalo

Numero 24, Decembro 2019

Gazetoj – multaj gazetoj!

Al la tuta mondo:

Bonvenon al la **verda** Gotenburgo!

Bonvolu viziti nian retpaĝon:

www.esperanto-gbg.org

Enhavo

Enhavo	2	Bakom kulisserna då Ora Ĵurnalo produceras	20
Pri Ora Ĵurnalo	2	Jen La Espero, revuo por la Sveda Esperanto-Federacio	22
Espe-Porko meditas	3	Jen Ponto – trans-Sunda gazeto	23
Savu la planedon!	3	Tago sen matena gazeto – perdita tago!	24
Jula festo ĉe Helfrid Karlsson en Torslanda 7 dec.	4	La memorgazeto (Minnenas Journal)	25
Por kristnaska festo 2019	5	Kiu li estas?	26
La abio (Oh Tannenbaum)	6	Li provokis la potencon	26
Sankta Luĉia	6	Birdoj ĉe la okcidenta marbordo	27
Kristnaskon al vi gajegan	6	Pri la revuo "Västsahara" – la Okcidenta Saharo	28
Tintilar'	6	Pojken som levde med strutsar	29
Adventa krono de Germanio	7	Penseo	33
Inter mevoj kaj kolomboj sur placo de Gustavo Adolfo	8	"Kial estis azeno kaj bovo ĉe infanvartejo?"	35
Recepto el Veckan de 1904	9	Germana revuo pri la 9a de novembro	36
Göra skillnad – poemo de Lisbeth J.	10	Turka Stelo	39
Gotenburgo	10	La frua historio de Esperanto en Britujo	39
Olga Tokarczuk el Pollando gajnis la Nobelpremion	11	Pri esperantolibroj – komentoj trovitaj en Twitter 27 novembro de Inga J.	40
Sten Svenonius, intervjuita de la Pola Radio	12	Inga trovis multajn proverbojn, i.a. la jenan	41
Kio okazas en la esperanto-klubo Toronto?	12	Saĝaj vortoj, trovitaj en la retpaĝo de Cecilia Wikström	42
Decembraj bildoj de Gdansko	13	Trollkarlen från Oz	42
Kristnaskaj spickukoj en Gdansko	14	Vapormaŝinaj antaŭvenintoj	43
De Kanado Lottie Ericson sendis mesaĝon ..	16	Je poemlegado ĉe Västsvenska Författarsällskapet 14 decembro	44
Franglish	16	Jarŝanĝajn gratulojn el antikva Samarkando!	46
Lerni la francan per Esperanto	16	Einar Dahls esperantominnen, forts	46
Orgenbruo en Gotenburgo	17	Mia plej kora Novjara bondeziro por 2020 ..	48
La "gazeta tago" en la gotenburga urba biblioteko 28/11	18		
La gazeta laborejo – Tidningsverkstaden	19		

Pri Ora Ĵurnalo

Ora Ĵurnalo estas eldonata de Ora Klubo, subtena klubo de la esperantolibrejo en Stannum, Östadsvägen 68.

Redaktantoj: Siv Burell, 070-721 34 79, siv.burell@gmail.com, kaj Ingegerd Granat, 073-502 53 32, ingeagerd.granat@telia.com. Fina paĝarango: Andreas Nordström, arendsian@hotmail.com.

Espe-Porko meditas

- ☆ *Bonan Kristnaskon kaj Feliĉan Novan Jaron!*
Dankon pro la jaro 2019!
- ☆ Ek de la januara numero en 2020 Ora Ĵurnalo estos membro de "Tidningsverkstan". Espereble ni tiam ekkonos aliajn retrevuojn kaj paperajn gazetojn. Ni jam scias iomete pri unu el ili: la revuon Västshara, kiu nun nur ekzistas rete.
- ☆ Espereble ankaŭ ĉi tiu numero estas varioplena. Ni raportas pri Pollando kun ĉiam bele dekoritaj urboj kaj pri la pola "stelulino" Olga Tokarczuk, kiu gajnis la Nobelpremion pri literaturo 2018... kaj ricevis ĝin en 2019. Dank al Monica ni ankaŭ spertas germanan tradicion per la "Adventa krono".
- ☆ Gazetoj, revuoj kaj ĵurnaloj havas grandan lokon en ĉi tiu numero. Ni iomete malrespekte miksas la tri vortojn. Ekz. Ora Ĵurnalo ja ne estas ĵurnalo, sed revuo, sed ni ŝatas la vorton "ĵurnalo". Ni ofte elektas la vorton "gazeto" por ĉiuj, ĉar estas praktike.
- ☆ Jen kelkaj svedaj gazetoj: La Espero, Ponto, GP, Minnenas Journal, Vagabond, Fåglar på Västskusten (Birdoj ĉe la okcidenta

marbordo) kaj Västshara. Ĉiuj iel havas gravecon por ni.

- ☆ Sekvas eksterlandaj gazetoj: de Jarmila Rysnarow'a ni ricevis rakonton el la ĉeĥa revuo "Informilo kun Antaŭen". Dank al Monica ni spertis "Deutsch Perfekt".
  - ☆ Tute nova estas la kontakto kun Turka Stelo kun la redaktoro Vasil Kadifeli. Pli pri ĝi en la venonta numero.
  - ☆ Kaj la ĉina poemgazeto rete "Penseo" reuzas poemojn de Kalejdoskop' – ĉar eble mankas kontribuoj de Nordio.
  - ☆ Teknikaj aferoj ĉiam estas interesaj. Lasse Granat skribas pri vapormaŝinoj.
  - ☆ Poemoj kaj kantoj troviĝas... kelkaj kun ligiloj al interreta muziko.
  - ☆ Ingegerd skribis bondezirojn por 2020 kaj ankaŭ rakonton pri la statuo de nia reĝo Gustavo la Dua Adolfo, kiu ĉiam dum novjara nokto depaŝas de sur sia alta piedestalo kaj promenas tra la stratoj de Gotenburgo. Folke tradukis.
- Kiam ni denove renkontiĝos estos 2020!

Feliĉan Novan Jaron al vi ĉiuj!!! /Siv

Savu la planedon!

El Facebook de Linda Andersson

Rapida pentraĵo de la plej forta knabino de la mondo!
Snabb målning på Världens starkaste tjej! 🌍👏🌸

La "bildo de la jaro" laŭ mi. /Siv

Jula festo ĉe Helfrid Karlsson en Torslanda 7 dec.

La lastan Esperanto-Sabaton de 2019 dek kvin personoj ĉeestis en la festeno, al kiu ĉiu kontribuis.

Helfrid

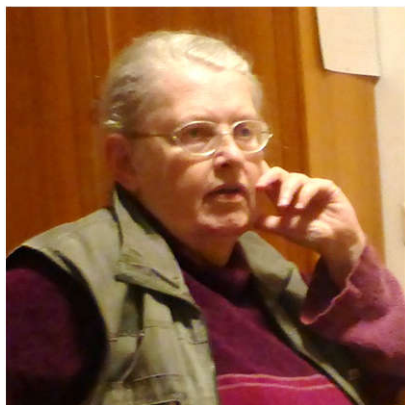
Juhaina, Ingegerd kaj Alma

Lasse kaj Bo

Lena kaj Christin

Inga

Alma, Inga, Monica, Siv, Helfrid

Por kristnaska festo 2019 /mel: Du ska få min gamla cykel

Se enua kaj trista ŝajnas viv'
Jen festen'
Kiam mankas vortoj eĉ en nia PIV
jen festen'
Kiam falĉe iras ĉio
pliboniĝas certe io
kaj fortiĝas mia mio
jen festen'

Se vi sentas vin malforto kaj en febl'
jen festen'
se iritas vin la doma olda mebl'
jen festen'
se nur duonon batas koro
kaj mankas la memoro
jen la nuna ĝusta ĥoro:
jen festen'!

Al Helfrid nun venis ĉiu hom'
dank' al vi
ĉiun jaron tre gastema estas dom'
dank' al vi
nur ni timas ke ludadoj..... (*Ingegerd estas spertulo pri tio*)
malkaŝas ke mankadoj
de esperantaj sciadoj
restas nun, restas nun!..... (*Ne gravas, troviĝas kursoj!*)

Ho venu, fidelaj
Ĝojaj, triumfantaj
Venu, ho venu al Betlehem
Jen Lin rigardu
Reĝon de anĝeloj!

*Ho, venu Lin adori,
Ho venu Lin adori,
Ho venu Lin adori,
Krist' la Sinjor'!*

Kantu, anĝeloj!
Kantu triumfante;
Kantu loĝantoj de supra Ĉiel'
Gloro al Dio
Ĉiopotenca!

*Ho, venu Lin adori,
Ho venu Lin adori,
Ho venu Lin adori,
Krist' la Sinjor'!*

La abio (Oh Tannenbaum)

//: Abio vi, abio vi, kun foliar' fidela! ://

Vi verdas ne nur en somer', sed eĉ dum vintra neĝveter'.
Abio vi, abio vi, kun foliar' fidela.

//: Abio vi, abio vi, vin kreis Di' eterna; ://

Simbolo de la ama Hel', kiun Di' radias en Ĉiel'.
Abio vi, abio vi, vin kreis Di' eterna.

Sankta Luĉia

Peze la nokto nun,
domojn alpaŝas
teron forlasis sun'
Ombroj ĝin kaŝas
Tiam en nokta hor'
pelos mallumon for
Sankta Luĉia, sankta Luĉia

Dormas la nokt' en pac'
Zumo flugila
tra la silenta spac'
vibras subtila.
Sur nia sojlo sin
montras la lum-reĝin'
Sankta Luĉia, sankta Luĉia

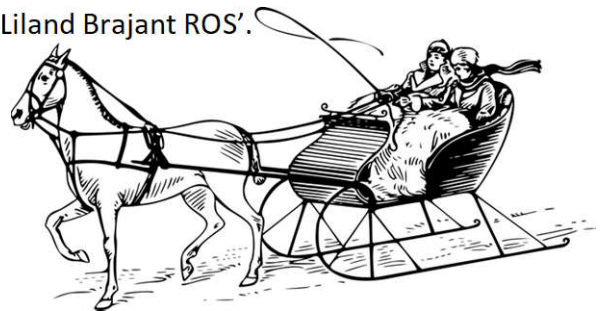

Kristnaskon al vi gajegan

Angle: *We Wish You a Merry Christmas*

Tradicia kanto el Anglio. Elangligis Liland Brajant ROS'.

Kristnaskon al vi gajegan, Kristnaskon al vi gajegan,
Kristnaskon al vi gajegan deziras ni ja,
Kun bona spertar'
Dum tuta la jar':
Al tuta la parencaro; nun adiaŭ, ĝis la!

Tintilar' (Angle: Jingle Bells)

Glitante sur la neĝ' malantaŭ sol-ĉeval'
Rapide iras ni sur kampo kaj en val';
Sur la ĉevala vost' gajigas tintilar';
Glitraĵo kaj kantado estas ĝojo sen kompar'.

*(Ho!) Tintilar', tintilar', tintu sur la voj';
Rajdi en glitveturil', ho kia granda ĝoj-o!
Tintilar', tintilar', tintu sur la voj';
Rajdi en glitveturil', ho kia granda ĝoj'.*

Semajnon antaŭ nun glitraĵdi iris ni,
Fraŭlino Fanjo Brajt kaj tutapude, mi.
Sed nia ĉevalaĉon trafis malfeliĉ':
Ĝi tiris nin sur neĝ-montet' kaj sekvis renversig'!

*(Ho!) Tintilar', tintilar', tintu sur la voj';
Rajdi en glitveturil', ho kia granda ĝoj-o!
Tintilar', tintilar', tintu sur la voj';
Rajdi en glitveturil', ho kia granda ĝoj'.*

Adventa krono de Germanio

Adventskransen – en tysk tradition då veckorna och dagarna blir mörka och allt kallare. /Monica

JOHANN HINRICH WICHERN var en protestantisk teolog och filantrop från Hamburg.

https://sv.wikipedia.org/wiki/Johann_Hinrich_Wichern

Han skapade Adventskransen. Han inrättade och ledde ett hem för fattiga barn och ungdomar. Han samlade in pengar från de rika för sitt projekt.

I november 1839 hade han en idé om hur man skulle gestalta adventsfirandet.

Han tog ett stort vagnshjul av trä och satte fast på det 28 ljus. Detta hjul hängde han i bönesalen i barnhemmet.

Barnen gillade idén. För måndag till lördag sattes små röda ljus på hjulet och för var söndag i advent placerades tjockare vita ljus.

Först 1861 blir kransen dekorerad med grankvistar.

Från det protestantiska Hamburg sprids idén och blir populär i hela Tyskland, (samt även i Danmark och Norge

<https://no.wikipedia.org/wiki/Adventskrans>)

Adventa krono – Germana tradicio kiam la semajnoj kaj tagoj malheliĝas kaj malvarmiĝas. /Monica

JOHANN HINRICH WICHERN estis protestanta teologo kaj filantropo el Hamburgo.

Li kreis la Adventan kandelkronon. Li starigis kaj gvidis hejmon por malriĉaj infanoj kaj gejunuloj. Li kolektis monon de la riĉuloj por sia projekto.

En novembro 1839 li ekhavis ideon kiel festi adventon. Li prenis grandan lignan vagonan radon kaj sur ĝin metis 28 kandelojn.

Li pendigis ĉi tiun radon en la preĝĉambro de la orfejo.

La infanoj ŝatis la ideon. Por lundo ĝis sabato oni metis malgrandajn ruĝajn kandelojn sur la radon, kaj je ĉiu dimanĉo en advento estis metita dika blanka kandelajo.

Nur ekde 1861 la krono estis dekorita per verdaj piceaj branĉetoj.

De protestanta Hamburgo, la ideo disvastiĝis kaj populariĝis tra Germanio.

En 1925, ĉi tiu adventa krono venas al Kolonjo, kaj la unuan fojon ĝi estas starigita

1925 kommer denna krans till Köln och för första gången sätts den upp i en katolsk kyrka – i en variant med grangrönt och bara fyra ljus, denna version blir en norm i Tyskland, Österrike och Schweiz.

Adventskransens symbolik tolkas olika. Den runda formen symboliserar för den troende det eviga livet, solen, jorden eller Gud. Den gröna kvisten står för hoppet.

Ljusen symboliserar det ljus i världen, som kristna kallar Jesus.

Adventskransar står i dag i många vardagsrum. Den hittills största adventskransen med sina fyra ljus stod dock 2017 i den schweiziska byn Mosnang <https://sv.wikipedia.org/wiki/Mosnang> Den bestod av 300 kubikmeter trä och det behövdes 300 invånare från byn för denna väldiga konstruktion. Diametern på kransen var 121,60 meter. Ljusen var dock inte traditionella utan de var alla elektriska.

en katolika preĝejo – en varianta kun ĉiamverdaj piceaj branĉetoj kaj nur kvar kandeloj.

Ĉi tiu versio fariĝas normo en Germanio, Aŭstrio kaj Svislando.

La simboleco de la Adventa krono estas interpretata diversmaniere. La ronda formo simbolas por la kredanto eternan vivon, la sunon, la teron, Dion. La verda branĉeto reprezentas la esperon.

La kandeloj simbolas la lumon en la mondo, kiun kristanoj nomas Jesuon.

Adventaj kronoj staras hodiaŭ en multaj loĝejoj. Sed la plej granda krono ĝis nun kun siaj nur kvar kandeloj staris en 2017 en la svisa vilaĝo Mosnang. Ĝi konsistis el 300 kubaj metroj da ligno. Estis bezonata 300 loĝantoj de la vilaĝo por fari ĉi tiun grandegan konstruadon. La diametro de la krono estis 121,60 metroj. La lumoj ne estis tradiciaj kandeloj sed ili estis ĉiuj elektraj.

Inter mevoj kaj kolomboj sur placo de Gustavo Adolfo

ESTAS TUTE ORDINARA griznuba tago meze de la Gotenburga centro. Johanna staras kiel kutime en la Fonta parko rigardante en la direkto al Placo de Gustavo Adolfo. La grizaj mevoj kriadas super la Rivero, kaj la kolomboj promenas fiere sur la placo serĉante inter noktaj ruboj postlasitaj. Jen kaj jen iu mevo faras plonĝon kontraŭ frandaĵo observita de el la aero.

En la palacoj de la Potenco ariĝis homoj por siaj tagaj okupoj. Kiamaniere la realo estu plimalfaciligata por la loĝantoj de Gotenburgo, estas delikata tasko por decidi kaj plenumi. Impostoj punaj kaj monoj nesufiĉaj por la propraj agadoj kutimas ĉiam esti efikaj rimedoj por "faciligi" la vivon de ordinaruloj. En tia kulturo Ĥaoso vere estas najbaro de Dio.

Gustavo la Dua Adolfo staras sur sia piedestalo meze sur la placo rigardante la aĉaĵon. Unufoje ĉiujare li kutimas depaŝi de sur sia alta piedestalo. Tiam li sin

vestas per la glora potenco kaj aŭtoritato de antikvaj epokoj kaj rakontas, kion li vidas en la urbo iam fondita de li.

Tio kutime okazas en la Novjara nokto, kiam la ĉielo koloriĝas kaj tondras per sennombraj artfajraĵoj, io, kio memorigas lin pri la batalo ĉe Lützen, kie li iam mortfalis, kaj kie la konfuzo estis grandega.

Gustavo Adolfo iradas sola laŭ la stratoj de Gotenburgo. Forpasis ankoraŭ unu jaro, kaj li sentas sopiron reiri al la batalkampoj. Tie la bataloj estis veraj, ne duonsolvoj, kiajn li spertas ĉiutage en la nuntempa Gotenburgo. Malrapide li iradas laŭ Haringa Strato.

Jen generacio sen scioj pri la historio! Baldaŭ, certe, ili malkonstruos ĉion, kio memorigas pri mi kaj la kulturo kaj historio gotenburgaj. Ekde sia gvatposteno li ekvidis, kiel tiuj, kiuj responsas por la komunumo, fuŝis, translokis kaj detruis amason da antikvaj monumentoj.

Tio, kio anstataŭiĝis, estas senfantazia kaj pli griza ol la nebuloj de Lützen.

Ne estas agrablaj la pensoj, kiujn portas la maljuna reĝo ĉirkaŭirante dum la Novjara nokto.

La fortikaĵojn ĉirkaŭ la urbo ja malkonstruis la freneza Gustavo la Kvara, antaŭ ol li estis detronigita kaj ekzilita en centran Eŭropon. Tamen restas kelkaj partoj. Sed mi estas kontentega, ke ili faris mapon de la malnova Gotenburgo per la pavimeroj de la placo. Tio

ja iomete faciligas trovi la vojon, nun, kiam ili ekstreme fuŝis la urbon!

Tamen: de mia alta pozicio mi vidis, ke ili iam kaj tiam starigas budojn kaj barakojn super la kulturhistorian mapon. Tiaĵoj rezultigus "ĝismortan fortikaĵon" miatempe. Ĉu la regantoj de Gotenburgo tiom freneziĝis?

Mi komprenis, ke la nobla projekto "Hindia ŝipo Götheborg" estas minacata! Kiel eblas? Tiu belega ŝipo! Krome ŝipo, kiu ne renversiĝas tuj kiam ĝi debordiĝas. Tiam ŝipon ni estu posedintaj miatempe! Tiam ni vere venkus niajn batalojn!

Aŭdu! La preĝeja sonorilo de la Christina-paroĥo batas la duan kaj duonon, mi kredas. Mi rapidu al mia posteno.

La ensorĉo de la Novjara nokto estas ĉesinta, kaj Gustavo la Dua Adolfo ree staras sur sia fundamento. Vere li estas nura kopio. La unua statuo dronis, kaj la germanoj mem levis ĝin kaj metis ĝin sur placon en Germanio, ĝis Adolfo Hitler ĝin fandis kaj uzis ĝin por fari kuglojn dum la Dua mondmilito.

Gustavo Adolfo la Kopio malkontentas pri la aŭtoritatoj de Gotenburgo. Li sentas, ke li fariĝas pli kaj pli maljuna. Eble lin trafos la sama destino kiel lian antaŭulon. Li estas milde dirite skeptika.

Ingegerd

La stulteco regas la urbon, kiun li iam fondis!
/Ingegerd

Recepto el *Veckan* de 1904

OVOLAKTO KUN ŜAŬMO

(Por 4 personoj.) 1 ½ litro da lakto, 2 ovojn, sukero, salo, la ŝelo de triona citrono, raspita.

Apartigu la ovoflavojn disde la ovoblankoj, metu la ovoflavojn en la supujon, kaj batu la ovoblankojn ĝis firma ŝaŭmo. Formu bulkojn el la ovoblanko kaj metu en la hejtigitan

lakton. Certigu ke la lakto ne ekbolas. Ellevu la bulkojn post kelkaj minutoj per truita ĉerpkulero kaj metu sur harblutilon (hårsikt). Raspu la citronŝelon en la lakton, prove gustumu kaj verŝu la lakton sur la ovoflavojn dum forta kirlado. Enmetu la bulkojn, superŝutu per sukero kaj surtabligu.

Göra skillnad

poemo de Lisbeth J. membro de VFS –

Västsvenska Författarsällskapet – La Okcidenta Verkista Societo.

Se iu svedo volus traduki la poemon en esperanton – bonvolu!!

Göra skillnad (Fari diferencon)

Sluta med ert tjat
om hur allting bör vara
Världen blöder
delas i två
De som har
De som dör
Gör något då

Ni maktens män
med smutsiga händer
Ni som äter vid bord
med brutna servetter
Ser ni inte
De som har
De som dör
Så gör något då

Landet blir aldrig rikare än nu
Allt ni har är råd
Tiden bara flyr
även maktens män får vita hår
När dagen gryr är vi alla som små barn
Hör ni inte
De som har
De som dör
Så gör något då

Vi har alla händer
att fatta och samlas kring
Vi från alla olika länder
som samsas en kort tid
Väntar på våren
som barnen på julafton
Nu gör vi skillnad
Låt oss göra skillnad.

Lisbeth H. Johansson

Gotenburgo

Jam en 2010 Inga, Andreas kaj Siv trovis ĉi tiun kanton pri Gotenburgo je la melodio "Waterloo". Ni aŭskultis la kantiston kaj post iu diskuto ni konsentis ke la teksto estu la jena:

Kiam mi vidis vin
mi sentis min sorĉita
kaj nun mi volas resti nur kun vi
por ĉiam, kredu min

Mi venis do por la kongres'
sed nun estas amo promes'

Gotenburg' kongresi mi venis, fiera urb'
Gotenburg' estas kaptita nun mia kor'
Gotenburg' estas la urbo de mia am'
Gotenburg, venkis vi simple per via ĉarm'

Gotenburg', venkis vi simple per via ĉarm'

lam mi hejmen venis
mi sentis min perdita
kaj ĵus mi serĉas vin
mi restis ensorĉita, kredu min!
mi pensas al mia promes'
kaj aŭdas la amo sen ĉes'

Gotenburg' .....

La demando ne estas kial
sed kiam revenos mi al

Gotenburg' venkita mi estas kaj gajnis mi
Gotenburg' estas la urbo de mia am'
Gotenburg' venkis vi simple per via ĉarm'

Gotenburg' estas la urbo de mia am'
Gotenburg' venkis vi simple per via ĉarm'

Ralph Glomp – Gotenburg' – YouTube
<https://www.youtube.com/watch?v=-zyYQX5cr0k>

Olga Tokarczuk el Pollando gajnis la Nobelpremion

pri literaturo de 2018 kaj **Peter Handke** gajnis la saman premion de 2019. Ambaŭ premioj estis donitaj ĉi tiun jaron la 10an de decembro.

En sia "Nobel-prelego" Olga Tokarczuk streĉis la grandan rolon kaj povon de la literaturo.

Por ŝi la belarto temas pri la mondo, kiu ĉiam aperas kiel unueco. Romanoj ne donas fakton sed sperton. Ŝi citis Aristotelon: "Fikcio ĉiam enhavas specon de vero".

Tamen nur malmultaj samlandanoj povis aŭskulti ŝin. La pola ŝtata TVP ne sendis la premian ceremonion laŭ la gazeto Dagens Nyheter. Ek de la konservativa naciista partio PIS (Leĝo kaj justeco) formis la registaron en 2015, la tono en la TV-entrepreno TVP ŝanĝis al pli da porregistaro kaj kontrolado.

Samtempe Olga Tokarczuk dum pluraj jaroj iritis naciistojn per publike senglorifi la polan historiografion. Pli frue la pola registaro forprenis ŝin de la listo de kulturlaborantoj, kiuj rajtas ŝtatan apogon por lanĉado eksterlande.

En Pollando estis en 2014 eldonita ŝia "Jakobaj libroj" kun multegaj paĝoj. Malgraŭ ke Olga Tokarczuk ne havas judan devenon, ŝi kaptis la filozofian raviĝon, la judan mistikon kaj la homan malesperon.

Personoj kun katolikaj kaj naciistaj preferoj koleriĝis, aparte kiam la verkistino esprimis la polan kunkulpon pri la murdoj de judoj.

Lastatempe estis *du* polaj verkistinoj kiuj gajnis la Nobel-Premion. Unue Wisława Szymborska kaj nun Olga Tokarczuk. Gratulon Pollando! Mi nepre legu iun verkon de Olga Tokarczuk. /Siv

Olga Tokarczuk, en 2018.

Naskita 29 januaro 1962 en Sulechów, Pollando.

Profesio Psikologo, verkisto, poeto.

Elstaraj verkoj en sveda trad. Gammeltida och andra tider (1996)

Löparna (2007)

Elstaraj premioj Man Booker International Prize (2018)

La Nobelpremio pri literaturo (2018)

Sten Svenonius, intervjuita de la Pola Radio

Inga Johansson aŭdis ke en la Pola Radio estas bona intervjuo kun Sten Svenonius. Aŭskultu ankaŭ vi!

La parto en kiu ni aŭdas Sten komenciĝas post 16,41 minutoj. La tuta programo daŭras ĉirkaŭ 30 minutojn.

http://pola-retradio.org/wp-content/uploads/2019/11/RetRadio_29.11.2019_915_vendredo.mp3

<https://www.youtube.com/watch?v=c7OJRUhCH2A>

Kio okazas en la esperanto-klubo Torento?

La prezidantino de la pola triurba esperanto-societo Gdansk – Sopot – Gdynia, Paulina Jot, informas nin.

Kara Siv!

Kiel mi promesis mi skribas – kio nova ĉe Torentanoj:

Antaŭ la somero ni komencis ĉiumonatan renkontiĝon en la loka biblioteko nomata "esperanta babilado" kiun ni ankaŭ reklamis en duolingo. Ni laboris pri la novaj retpaĝoj: sur fejsbuko kaj pri la oficiala retpaĝo de la asocio.

Dank al nia interreta agado trafis al ni Piotr – juna kaj tre sperta lingvisto. Li lernis Esperanton mem kaj en nia klubo la unuan fojon en lia vivo parolis esperante kun vivanta persono. Krome aŭ ĉefe li interesiĝas pri la mazura lingvo. Ĝi estis preskaŭ

forgesita kaj li kunlaboras kun aliaj ŝatantoj de la Mazura por ke ĝin protekti kaj popularigi. Lastatempe Piotr preparis prezentadon por la Torentanoj, tre interesan kaj profesian, kaj kompreneble en Esperanto.

Ligilo al lia verko sube.*

La 8-an de decembro en Gdynia okazos malfermo de renovigita piedira zono por loĝantoj de kvartalo Chylonia – ĉe la strato Zamenhofska. Tie oni kreis amikan spacon kun benkoj, ludejoj, urba verdaĵo. Interesa estas, ke aperis informoj pri Ludoviko kaj subĉiela vortludo en Esperanto.

Ni jam pripensas la ĉefan temon por venonta "Esperanto sur la strando". Ni okupiĝos ĉi-

foje pri paganismo. Tio estas preskaŭ tute forgesita temo, ŝajnas esti ege interesa. Mi kompreneble informos vin pri la evento pli poste.

Ĉion bonan al la Gotenburganoj!

Paulina

*) <https://sites.google.com/prod/view/triurbo/eo-cxefpagxo/pri-ni/ekspozicioj/2019> mazuroj

Decembraj bildoj de Gdansko

Mi demandis al Elwira Twardowska ĉu ŝi povus sendi bildojn pri ŝia urbo. Gdansko estas urbo kun riĉaj tradicioj. Ŝi fine donas al ni recepton pri spickukoj.

Kristnaskaj spickukoj en Gdansko

Ĉi jare en Gdansko ni komencis festadon de Kristnasko jam de la tago de Sankta Katarino.

En Pollando la plej popularaj spickukoj estas nomataj, "katarinetoj" kaj la spickuka procesio malfermis sabate la kristnaskan foiron.

Gdansko havas longan spickukan tradicion. Ĉi tien venadis ŝipoj de oriento kun diversaj spicaĵoj – ĉi tie oni vendadis cinamon,

vanilon, zingibron, kariofilon kaj aliajn aromajn varojn.

La spicaĵoj estis multekosta varo kaj tre facile de gdanska malseka vetero ĝi povis malboniĝi. Neniu nun memoras, kiu elpensis konservadon de spicaĵoj, sed tio estis la komenco de spickuka tradicio. La spicaĵojn oni miksis kun mielo en bareloj kaj tiel preparitan miksaĵon sekure eblis havi en la kelo. La spica miksaĵo estis tre valora.

En malnovaj bakistaj libroj oni trovis noton, ke iu riĉa gdanskano donis spicplenan barelon, kiel doto al sia filino.

Nun spickukoj estas bakataj decembre. Ne eblas eĉ imagi kristnaskan festadon sen

aromo de bakataj spickukoj. Spickukoj nun estas tre diversaj, bakataj laŭ familiaj tradiciaj receptoj, bakataj kaj ornamataj de tuta familio. Ofte hejme faritaj spickukoj ornamas kristnaskarbeton. /Elwira

Kaj – Sankta Luĉio estas celebrata ne nur en Nordio, sed ankaŭ diversloke ekz. en Pollando.

De Kanado Lottie Ericson sendis mesaĝon

pri du gravaj aferoj

1) ke la 15an de decembro estas la datreveno de la naskiĝtago de L.L. Zamenhof

2) ke venontan jaron estos UK en Montrealo

Ŝi kunigis la du eventojn en unu kanto. Jen ŝia skribo:

La eta Esperanto Grupo celebris la naskiĝtagon de Zamenhof en la hejmo de Lottie Ericson. Ni kantis kristnaskajn kantojn kaj ankaŭ kantojn honorante Zamenhof. Kaj por sendi mesaĝon pri la 105a Universala Kongreso ni laŭte kantis

Venu fidelaj! Venu al l'kongreso!

Venu, ho venu, en harmoni'!

Kun la vortaro

Franglish

Cecilia Wikström (L) publikigis la jenan lingvomikson en Twitter. Do, ne timu uzi du lingvojn samtempe! →
Cerbotrejnado! /Siv

**Lerni la
francan per
Esperanto**

Inga trovis jenan ligilon:

<https://youtu.be/pqXjPG5SLus>

Mi provis kaj ŝatas la kurson – ĉefe temas pri frazoj. /Siv

Flugu trans la maro!

Vizitu Montrealo!

Vizitu Montrealo!

Vizitu Montrealo!

En Ka-a-nada!

Bonan Kristnaskon kaj

Bonan Novan Jaron al ĉiuj!

Amike,

Lottie

Dankon Lottie pro via letero! /Siv

Le Franglish!

You Can't Read This Article Si T'es Pas Bilingue
(English & Français)

Being bilingual est parmi the best pleasures dans le monde entier. Think about it pour un instant. You can utiliser deux different languages en même temps in a such a way that makes ton cerveau wants to exploser from the speed par la quelle it switches from one langue to l'autre but still tu peux do it and ressentir spécial(e) at the same time, et c'est pour ça you are unique. le fact that tu peux lire this article without stopping to think est un talent très few people have. La majorité of people struggle to lire juste in one single language, but what you are doing maintenant est un signe of absolute genius. Reading a très complicated texte in two langues différentes seamlessly makes you un(e) nerd et someone qui trouve joy in languages. Reading cet article must have given your brain a nice little workout.

That's why you should le partager avec vos amis.

Orgenbruo en Gotenburgo

Orgelbrus i Göteborg

Se vi sidas en aŭtovico sur la granda aŭtovojo dum la horoj de kulmino, matene aŭ posttagmeze, samnivele kun la ejo de "Ullevi" proksime de "Mariapreĝejo", bonvolu pensi pri la adreso Dämmevägen 19, kiu ne ekzistas hodiaŭ. Tie estis la loko, kie Johannes Magnusson en la jaro 1888 fondis la grandan orgenfabrikon.

La laboro fari grandajn preĝejajn orgenojn daŭris dum tri generacioj. La filo Anders transprenis la negocon post Johannes kaj la nepo Stig transprenis post sia patro Anders. En la fino de 1970 la orgena fabriko bankrotis kaj estis vendita.

Hodiaŭ A. Magnusson Orgena fabriko situas en Veddige.

Dum la kristnaska periodo mi vere volas aŭskulti "Kvieta nokto" ludita sur granda orgeno kaj mi scias kie mi trovas grandan orgenon kun pluraj orgentuboj, nome en "Masthuggskyrkan", Gotenburgo.

Tie, unu el la plej imponaj orgenoj troviĝas jam de multaj jaroj. Ĝi inaŭguriĝis en 1914 de Gustaf V mem, la reĝo de Svedio. Ankaŭ en aliaj preĝejoj, en kaj ĉirkaŭ Gotenburgo, troviĝas orgenoj de la fabriko de A.Magnusson, ekz. en Christine-preĝejo, en Skår-preĝejo kaj en Utby-preĝejo.

En la preĝejo de Angered, "Angereds kyrka", troviĝas orgeno de nova konstruanto (nun en Veddige). En aliaj partoj de la mondo oni aŭdas la sonon de tuboj kiuj estis faritaj en la orgena fabriko A.Magnusson je la adreso, kiu ne plu troviĝas.

"Gårdamotet" en Gotenburgo estis vivanta urba regiono kun loĝejoj, butikoj kaj mekanikaj laborejoj ktp. Sed post 1967 la trafika infero vanigis tiun lokon por homaj vivoj. La bruo estas tro laŭta kaj la belega sono de A.Magnusson orgena fabriko malaperis. /Ingegerd

La "gazeta tago" en la gotenburga urba biblioteko 28/11

K som
i Kulturtidskrifter

Moderator:
Elisabeth
Lundgren

TIDSKRIFTSDAG 28 NOVEMBER PLATS: Trappscenen på Stadsbiblioteket i Göteborg PROGRAM

16.10–16.40

TA TÅGET!

PER J ANDERSSON
författare, journalist
och en av grundarna
till tidskriften
VAGABOND talar om
tågresande genom
historien samtiden
och framtiden.

Tidskriftsdagen är ett samarbete mellan
Stadsbiblioteket Göteborg och Tidskrifts-
verket och stöds av Kulturrådet.
Funderar du på att starta en tidskrift?
Hör av dig till: tw@tidskriftsverkstaden.se

16.50–17.30

TIDSKRIFTS- VERKSTAN

Tidskriftsverkstans
ordförande
**CHRISTER
WIGERFELT**
presenterar
föreningen
och sen får två
medlemstidskrifter
ordet.

**KULTUR-
OPPORTUNISTEN**
– **PETRONELLA**
SIMONSBÄCKA presenterar sin nystartade
tidskrift.

17.40–18.00

DN I GÖTEBORG. VARFÖR?

Därför
etablerar DN
en Göteborgs-
redaktion.
ERIK ASK, chef
DN Göteborg
berättar.

18.15–19.30

BOSTADSKRIS

Varför har det blivit så dyrt att bo och varför
är det så ont om bostäder?

Dokumentärfilmaren **FREDRIK GERTENS** nya
film **PUSH** har blivit nytt liv i bostadsfrågan.
Ett utforskande samtal om bostäder och
bostadspolitik. Vad säger forskningen,
Hyresgästföreningen och aktivisterna?
Samtalet inleds med några filmsekvenser från
filmen Push.

Medverkande:

OVE SERNHED, professor i
socialt arbete, aktuell med boken
"När betongen råtar sin rygg".

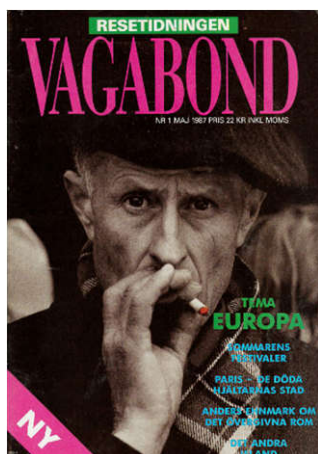
CHRISTINA ABRAHAMSSON,
ordförande Hyresgästföreningen
Centrum, Göteborg

DANIEL CARLENFORS, aktivist
och en av grundarna till
föreningen "Alla ska kunna bo
kvar" och Pennypodden.

Samtalsledare **ELISABETH
LUNDGREN**.

La unua numero.

Per Andersson rakontis pri la historio de trajnoj. Inter Manchester kaj Liverpool iris la unua trajno jam en 1830. Bedaŭrinde okazis morta akcidento la unuan tagon, kaj la reputacio de trajnoj fariĝis malbona. La trajnoj komence ĉefe transportis karbon kaj nur se estis malplena vagono, personoj estis transportitaj. Pli kaj pli la vagonoj fariĝis pli komfortaj, sed dum multaj jaroj oni ne povis iri de unu kupeo al alia. Se oni malŝatis la

Dum unu el la plej pluvaj tagoj mi vizitis la urban bibliotekon por lerni pri la funkcio de retgazetoj. Kelkaj gazetoj troviĝas kaj rete kaj papere. Sub la organizo de Tidskriftsverkstaden – (la gazeta laborejo) oni povas trovi gazetojn pri kulturo kaj publikaj aferoj, malfermitajn al ĉiuj.

Unue **Vagabond** (la Vagabondo), la plej granda sveda vojaĝgazeto, estis prezentita de Per Andersson, unu el la fondintoj. La unua numero aperis en 1987.

Libro verkita de Per Andersson.

kunvojaĝantojn oni devis atendi ĝis la trajno haltis, por ŝanĝi kupeon.

Pli kaj pli landoj konstruis relojn. Daŭris longe ĝis la tempoj de la horaroj fariĝis normigitaj. Diversaj trajnkompanioj mem decidis pri la tempoj. Tial povis esti ses horloĝoj en unu stacidomo montrantaj diversajn horojn.

En 1869 iris trajno de la Pacifika Oceano ĝis la Atlantiko. Multaj antaŭjuĝoj troviĝis, ekz. "La

rapideco povas kaŭzi difektojn en la cerbon”, ”la skuo de la trajno povas stimuli seksemon”, ”trajnoj povas esti loko por murdoj” (Agatha Christie: La murdo en la Orienta ekspreso). En la distanco Parizo – Istanbulo trajnoj havis luksajn kupeojn kaj

Jen bildo de la prezentado de Per Johansson.

salonojn. La Orienta ekspreso iris ek de 1883 ĝis 1977.

En 1939 la sveda ŝtato aĉetis la privatajn fervojojn por efektiviigi la trajnvojaĝon. Sed la aŭto pli kaj pli minacis la trajnvojaĝon. En 1965 la poeto Sture Axelsson verkis la poemon: ”Ĉe malestablita stacidomo”.

Trajnvaganto, tre populara en mia juneco, nun ankoraŭ funkcias en orienta Eŭropo. Oni povas forlasi la trajnon laŭvole kaj eniri aliajn trajnon kiam oni volus. En okcidenta Eŭropo oni devas aboni sidlokon kaj ne povas spontane vojaĝi.

En Hindio 12 600 trajnoj iras tagnokte. Paradizo por trajnamantoj laŭ Per Andersson.

Per Andersson rakontis multe pli kaj montris multajn bildojn. Vi povas legi pli en lia libro ”Ta taĝet!” (Iru per trajno!) eldonita en 2019 – sed nur en la sveda bedaŭrinde. Li gvidas nin ”sur la trakoj” tra la historio, tra la nuna tempo kaj – al la estonteco. Estas persona libro, sed samtempe, historia odiseado, libro pri la klimato kaj admono ne ĉesi vojaĝi – nur vojaĝi kun prizorgo pri la klimato. /Siv

La gazeta laborejo – Tidningsverkstaden

Christer Wigerfelt, la inicianto de Tidningsverksta’n – prelegis dum la Tago de gazetoj en la urba biblioteko de Gotenburgo. La Gazeta Laborejo havas apogon de Kulturrådet kaj Västra Götalandsregionen. Ĝi ankaŭ troviĝas en Stokholmo, Malmö kaj Luleå.

Ek de 1999 la Gazeta laborejo troviĝas en Lagerhuset kune kun kelkaj el la kulturgazetoj de Gotenburgo ekz: Ord & Bild, Paletten, Zenit kaj Glänta.

Tidningsverkstaden apogas kaj povas evoluigi kulturajn gazetojn – nun 13 paperajn kaj 6 retgazetojn. Tre gravas merkato. Oni aranĝas ekspoziciojn, seminariojn kaj foje oni eldonas antologiojn. Hodiaŭ

Tidningsverkstaden prezentis du gazetojn. Västsahara kaj Kulturoportunisten. Pri Västsahara ni scios pli la 18an de januaro,

kiam ties redaktoro Lena Thunberg vizitos nian esperantoklubon en Redbergsskolan je 10h30. Estu bonvena! Legu pli en www.esperanto-gbg.org! Pri Tidningsverkstaden, legu pli en http://www.tidskriftsverkstaden.se/?page_id=346

DN – Dagens Nyheter – oni kutime klasifikas kiel stokholman gazeton, malgraŭ la intenco de la redaktoroj, kiuj volas eldoni gazeton por tuta Svedio.

La nombro de paperaj gazetoj malkreskas. DN nun havas novan centron en Gotenburgo kaj esperas ke homoj volus pagi por retgazeton kun altvolora enhavo. /Siv

Sur la bildo: Erik Ask, redaktoro de DN, Gotenburgo.

Bakom kulisserna då Ora Ĵurnalo produceras

Gruppen består av Ingegerd Granat (initiativtagare till projektet), Andreas Nordström, Inga Johansson, Birgitta Anevik och Siv Burell. Sporadiskt engagerar vi också andra.

Siv Burell: Det är ett nöje att vara medlem i en grupp, som alltsedan november 2017 har lyckats ge ut nättidningen Ora Ĵurnalo varje månad. På sommaren har vi ett dubbelnummer för juni – juli. Nummer 24, som du just läser, avslutar 2019.

Varje gång jag börjar med ett nytt nummer tänker jag: – Vad kan jag bidra med? Men genast kommer nästa tanke: – Stopp Siv! – det är jättebra om många bidrar.

Vi kan inte ge arvode. Alla arbetar gratis. Ändå är det många personer, som (enligt mig) glatt bidrar med texter och bilder från sin region, sitt land, med sina erfarenheter och sina upplevelser. Då många bidrar, underlättas vårt arbete.

När jag får en artikel, ändrar jag genast typsnittet till Calibri, för att texterna ska bli lättlästa och för att jag ska få känslan av enhetlighet. Övriga tekniska detaljer

överlåter jag till Andreas. Ofta har jag problem med bilder, som inte vill fastna, där jag vill ha dem.

Jag hoppas att Ora Ĵurnalo speglar vår tid och dess kultur och ska vara intressant för läsare nu och i framtiden. I Ora Ĵurnalo dokumenterar vi aktiviteter i esperantoklubben och på andra platser. Genom tidningen kan vi ge samma information till många samtidigt. Många texter kan också fungera som kursmaterial.

Mitt alter-ego är Espe-Porko på sidan tre. Där kan jag kort informera, kommentera och filosofera om innehållet i den aktuella tidningen.

Då vi arbetar med tidningen sitter vi i våra egna hem, med våra egna datorer, med våra egna problem och med våra egna lösningar. Men hela innehållet läses sedan av alla i gruppen.

Ora Ĵurnalo har sin bas i Göteborgs Esperantoförening, men är öppen för "hela världen".

Ingegerd Granat: Varför en nättidning som "OĴ"? Ja, idén kom upp när jag deltog i ett möte med riksföreningen där det framfördes att "ni gör ju så mycket i Göteborgs-klubben, men ingenstans får vi veta var eller när – och sedan hur det gick". Vid den tiden var inte riksföreningens hemsida lätt och kanske inte heller rätta platsen för vår verksamhet. Vi inom hela Esperantorörelsen blir också ofta kommenterade med till exempel "finns det än, det gamla språket, det är det väl ingen som kan?" eller rent av "det pratade min mormors mor"...

Och visst är somligt inom rörelsen föråldrat och gulnat, men idén om ett "språk för alla" blir ju inte sämre för det. Så varför inte vara riktigt modern i vårt lokala område, Göteborg.

Jag fick gehör för en klubbtidning på nätet, där vi delar med oss av den kultur som finns i staden. Liksom Esperantospråket skulle det vara en tidning med något för alla här i Göteborg och ute i övriga världen.

Det var också tänkt att utveckla språket inom klubben och det är det många som har gjort. Det är också en strävan att materialet skall vara användbart vid uppläsningar och vid träffar av olika slag.

Min återkommande favorit i OĴ är den lilla grisen Espeporko som "meditas". Det är ett oerhört lustfyllt arbete med varje nummer tycker jag. Det har blivit som ett vitaminpiller för hela föreningen i Göteborg, fast man behöver inte vara vare sig esperantist eller Göteborgare för att komma till tals.

Vi välkomnar alla att läsa och tycka och gå på kurser!

Inga Johansson: Jag har egentligen flera roller då det gäller Ora Ĵurnalo. 1) språkgranskning av esperantotexter 2) då och då översättningar från svenska till esperanto 3) hitta material via länkar.

Det sista är nog det mest stimulerande. Jag står i stor tacksamhetsskuld till Bent Eli i Danmark. Tack vare hans länksamling "Chenero" hittar jag snabbt vad jag söker. Allt kan ju inte skrivas ut. Då skulle Ora Ĵurnalo få alltför många sidor, men vill man lyssna till ett föredrag eller en sång, ta in utländsk podradio eller läsa böcker, så kan man enkelt göra det via en länk.

Länken "med alla slags länkar" heter alltså Chenero

<https://sites.google.com/site/chenero>

Ansvarig är alltså Bent Eli, Danmark.

Det finns ett antal rubriker där man hittar:

- 18 olika bloggar
- Filmlänkar typ Tubaro och Youtube
- Google-sökningar och datalänkar av olika slag
- Olika länders hemsidor – typ .se (Sverige), .uk (England), .us (USA)
- Alla slags ordböcker – typ Reta Vortaro och Vilborgs ordbok på nätet (under *sveda ORDBOKEN*)
- Litterära verk
- Flera POD-radio stationer t.ex 3ZZZ från Australien, Varsovia Vento, Radio Havano Kubo
- Annat som BaBaDum, Sångtexter hos Kantaro, Tidningar som La Balta Ondo och Le Monde Diplomatique och många, många andra viktiga länkar.

Ora Ĵurnalo är ju en gratis nättidning, som man kan skriva ut, om man vill. Bibliotekens service har däremot försämrats med åren. Förr kunde man gratis hämta artiklar ur tidskrifter eller gratis läsa en hel dagstidning på nätet. Den möjligheten är starkt beskuren idag. Likaså är tidningsrummet inte längre ett tyst rum på Göteborgs stadsbibliotek, eftersom det har placerats bredvid caféet.

Den tjeckiska månatliga nättidningen Informilo + Antaŭen har fem språkgranskare. Jag tycker vi nöjer oss med två. Jag känner ingen stress.

Det är bra att vi i Ora Ĵurnalo kan lägga in länkar från hela esperantovärlden. Esperanto har ju globala ambitioner.

Birgitta Anevik: Ibland känner jag mig "bombarderad", när texter kommer i långa rader till min mejl-adress. Idésprutorna Ingegerd och Siv tycks alltid ha huvudet fullt av intressanta ämnen och tips på personer, som har specialintressen. Om jag råkar missa mina mejl någon dag, kan det hända att Siv haft så bråttom att skicka förslagen till Andreas, innan jag hunnit korrekturläsa allt, vilket ju var meningen.

Det är alltså min uppgift att läsa igenom texterna. För det mesta har nog Siv gjort grovjobbet. Det händer att Siv och jag måste diskutera vissa ord och grammatik. Jag märker, att jag inte alltid har koll på vad det svenska ordet betyder. Då måste jag ta hjälp av synonymlexikon.

Andreas Nordström: Jag har hand om den sista fasen i processen att framställa en Ora Ĵurnalo, nämligen layouten. För det använder jag Microsofts ordbehandlare Word. Varför använder jag inte något av de kostnadsfria layoutprogrammen som man kan hämta från internet? Helt enkelt för att det går snabbt att göra en enkel layout med

Word, de speciella layoutprogrammen kräver tid att lära sig och det går inte lika snabbt att göra layouten med dem. Word har dock en viss svårighet när det gäller att placera bilder och få dem att stanna kvar på plats. Man får ta till en del knep. Jag vet att Siv ofta får kämpa med bilder som gör som de vill i Word, ibland får jag filer från Siv där alla bilder har lagt sig ovanpå varandra. 😊

Jag har också gjort ett par egna hjälpmedel för att stavningskontrollera esperantotext och att automatiskt justera viss interpunktion. Om jag hinner, gör jag också en slutlig språkkontroll. Birgitta har ju redan gjort en sådan, men ibland kan fyra ögon se mer än två.

När man gör en tidning kan det uppstå en del mindre tomma ytor som måste fyllas med något. Jag försöker då hitta på något att fylla dessa med, de små historierna från tidskriften *Veckan* av anno 1904 är sådana passbitar.

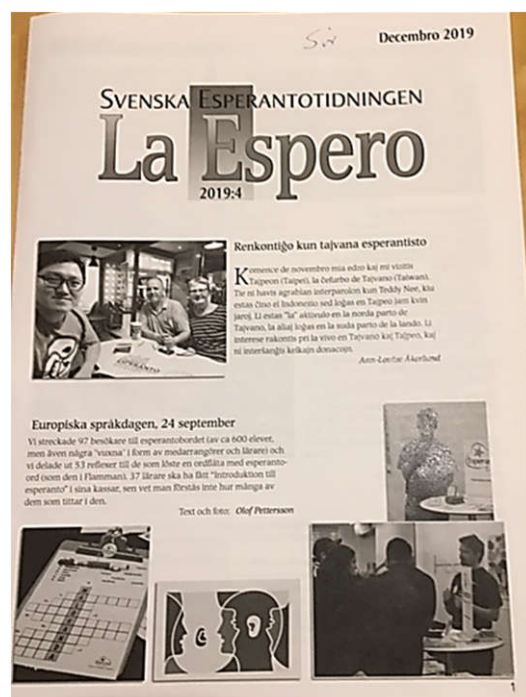
När jag är klar med layouten sparar jag om Word-filen som en PDF-fil och skickar den till redaktörerna för en sista genomkoll. Jag gör sedan eventuell slutjustering och så är det dags för att publicera det nya numret av Ora Ĵurnalo!

Jen La Espero, revuo por la Sveda Esperanto-Federacio

Ĝi estis fondita en 1913 kaj aperas nun kvarfoje jare. Jen la decembra numero. Redaktantoj estas Bengt Olof Åradsson kaj Olof Pettersson. Kelkaj artikoloj estas en esperanto, aliaj en la sveda – svedlingve aparte kiam temas pri informo, kiu estas grava por ĉiu sveda esperantisto.

La decembra numero ampleksas multajn temojn ekz:

- Renkontiĝo kun tajvana esperantisto – Ann-Louise Åkerlund kaj ŝia edzo vizitis Tajvanon.
- La Eŭropa lingvotago, la 24an de septembro
- Lingva duŝo en Stokholmo.

- Sundsvall festis 90 jarojn.
- Lennart Svensson rakontas pri Meditaranea Esperanto-Semajno.
- Laboro je 24 el 28 literoj de vortaro. Temas pri ampleksa esperanto-sveda vortaro.
- Libro de Ebbe Vilborg, Parto 2. La informplena artikolo de Bo Sandelin estas dividita en du gazetoj.

- Anoncoj pri praktikaj aferoj, alvoko al jarkunveno de Esperantogården k.t.p.

Ĉiam estas interese legi la revuon La Espero. Ĝi kunligas la esperantistojn en nia longa lando. Soile skribis ke ŝi vizitis kaj vizitos e-klubojn kaj ŝi rekomendas nin fari la saman. Bona ideo! /Siv

Jen Ponto – trans-Sunda gazeto

Organo de Sunda Esperanto Agado, kiu enhavas la membrofoliojn *La Folio* (Malmö) kaj *Kontaktilo* (Kopenhago). Sten Svenonius kunordigas.

En ĝia decembra numero oni povas legi ke la esperantoklubo de Helsingborg bedaŭrinde malfondiĝas. La restantaj membroj transiros al la klubo de Malmö.

PONTO

Jaro 18, N-ro 2, Organo de Sunda Esperanto Agado, decembro 2019

Koran bonvenon al la esperantistoj de Helsingborg!

Ni estas informitaj, ke la klubo en Helsingborg malfondiĝos fine de ĉi tiujaro kaj ke la membroj decidis aliĝi al Klubo Esperantista de Malmö (KEM) ekde 2020.

Tio signifas, ke en Skanio estos nur unu klubo kaj ke KEM estos klubo por tuta Skanio, eĉ Blekinge. Fakte plej multaj el la membroj jam nun loĝas ekster Malmö, diversloke en la suda regiono.

La aliĝo de pliaj esperantistoj fortigos la klubon. Ni esperas pri partopreno en la laboro laŭ eble. Estas bone se ni povas informi diversloke en la regiono kaj eble eĉ okazigi kurson en alia urbo.

Sten Svenonius

Finaj salutvortoj el Klubo Esperantista de Helsingborgo

Ni jam dum la pasinta jaro parolis pri ĉesigo de nia klubo pro manko de aktivuloj, kaj dum nia jarkunveno en februaro ni finfine decidis ke la klubo ĉesos sian agadon je la jarfino. Niaj membroj transiris al la Malmö klubo, kiu do estonte estos la sola klubo en Skanio. Ni kunligu niajn fortojn en la laboro por esperanto en Skanio. Svedio kaj la tuta mondo!

Ann-Louise Åkertund

Venonta Ponto, n-ro 1 2020 estas planita aperi en junio 2020. Materialo sendu al Sten Svenonius plej laste en la 31.5 2020

Klubo Esperantista de Malmö
Retejo: www.agado.net
Ĉiu klubo respondecas pri propra teksto.
Kontaktperson: Sten Svenonius, fidinda@outlook.com
Vendelsfridsg 4 c, SE-217 64 Malmö +46 73 971 80 78

Dags för medlemsavgiften!

Vi ber er betala medlemsavgifterna under december-januari. SEF:s del kommer klubben att överföra till SEF den 1/4.

Tänk på att allt arbete i klubben sker ideellt och genom att betala i god tid förenklas vårt arbete.

Tack på förhand för snabb inbetalning!

Medlemsavgifter 2020

Medlemskap både i Malmö Esperantoförening och Svenska Esperantoförbundet 310 kr eller

Medlemskap enbart i Malmö Esperantoförening 150 kr

Bankgiro 353-0383, Malmö Esperantoförening

La Folio

Klubo Esperantista de Malmö

Jaro 89 Fondita en 1906
>>ĉiam antaŭen<<

EL LA KLUBA VIVO

14/7 Vizito el Schwerin, Germanio
Survoje al la UK en Finnlando Christian (Kris) Weber haltis en nia urbo, kies partojn ni kune parte esploris, ekz Västra hamnen, Ribban kaj Limhamnen.
Ni ludiĉis ĉe Kajutan en la boathaveno bonan manĝon kun multa babilo en bona etoso. Gastoj malantue nin demandis kiun lingvon ni parolis kaj ni havis la eblecon prui la utilon de la pontolingvo Esperanto. Poste la rondveturo iris al Kalkbrottet kaj Hyllie. Vespere ni promenis en la centro de Malmö kaj en la teatro de Pildammsparken ni aŭdis (parte latin-amerikan muzikon. Antaŭtagmeze, tago 2, ni vizitis la klubojn kaj Kris povis aktivigi sian fotoaparaton antaŭ la finlanda vojaĝo. Estis tre agrablaj tagoj kune kun Kris el Germanio.
Per-Olov Johansson

Christian Kris Weber

PRINTEMPA PROGRAMO EN MALMÖ

Plats: föreningslokalen, Kronetopsg 94. För mer information e-posta till fidinda@outlook.com eller sms-a till 073-971 80 78. Delta i föreningens aktiviteter! Vi får bidrag från Studieförbundet, som vi samarbetar med.

Merkrede 22.1
18.30 h

Historio de la judoj
Karin Rylander
rakontos

Merkrede 19.2
18.30 h

Jarkunsido
Diapozitivoj donacitaj al la urba arkivejo,
Sten Svenonius

Merkrede 18.3
18.30 h

Libraŭkcio

Sabate 18.4
14.00 h

Printempa festo
Leonardo da Vinci,
Per-Olov Johansson

Merkrede 6.5
18.30 h

Ordinara kunsido
Post la kunsido Karin Rylander parolos pri temo ankoraŭ nedecidita

Introduktionskurs i esperanto

Tid: *lördag 22 februari 2020, kl 12-16*
Lokal: *Malmö Esperantocenter, Kronetopsg 94, Malmö*

Kursen kostar 100 kr. Kaffe ingår samt viss kursmaterial.

Anmälan: senast 19 februari till esperantoagado@outlook.com eller tel 073 971 80 78

Hjälp oss värva deltagare!

11/8 La tago de asocioj sur G A placo
 Proksimume 20 malmoasocioj prezentis siajn agadojn al la festivalvizitantoj. Ĉe nia informotablo 17 homoj aktive montris intereson por Esperanto. La vento de tempo al tempo atakis najin informilojn.
 Per-Olov Johansson

Agneta kaj Alf respondas demandojn

EL LA KLUBA VIVO

Ordinara kunsido 4.9

La laŭstatutan kunsidon partoprenis 6 membroj kaj 1 gasto el Brazilo. Ni konfirmis la aŭtunan programon kaj elektis respondeculojn por ili.
 Post la kunsido Alf Mobark prezentis sian filmon pri la 100-jara jubileo en Malmö 2006. Bedaŭrinde la sonkvalito ne estis bona, tamen ni ricevis impreson pri la kongreso.

Sten Svenonius

Aŭtuna festo 5.10

Laŭ tradicio 8 partoprenantoj komencis la feston per manĝo. Ĉifoje la manĝo estis mendita de ĉina restoracio, laŭ ĉies persona deziro. Bonguste kaj satige, kaj varme.

Raporton, kun fotoj, pri sia partopreno en la UK en Lathio faris Ulla Ullfors. Estis interese aŭdi pri siaj spertoj. Pli oficialan raporton ni ĉerpis el Revuo Esperanto de UEA.

Fine ni trinkis brazilan kafon donacitan de José Mauro Progiante dum lia vizito.
 Dankon al la festkomitato kaj partoprenantoj!
 Sten Svenonius

Mortis Albert Vel

2/8 Miaj memoroj pri Albert

Mi ĝojas la kunlaboron kun Albert dum la jaroj en nia klubo, ekz en la estraro, ekspozicia komitato, kursoj, ĉar li havis grandan intereson kaj lojalecon al la taskoj.

Albert montris dezirindan humanecon en siaj opinioj, kiuj estis respektataj. Similajn sentojn enhavis ankaŭ la rememoraĵoj aŭditaj en Lomma preĝejo dum la kantoj kaj muziko. Esti preferata himno de Alb

Albert mortis la 7.7
 Li ripozu en paco!

Per-Olov Johansson

EL LA KLUBA VIVO

Ordinara kunsido 6.11

Estis decidita la printempa programo kaj kurso. Krome ni decidis abonati la gazeton Monato por 2020.

Post la kunsido Karin Rylander rakontis pri la eventoria historio de la juda popolo. Per helpo de diversaj mapoj ŝi pritraktis la sorton de la judoj dum 3.500 jaroj.

Daŭrigo sekvos en januaro kiam ni aŭdos pri la judoj en Eŭropo dum 500 jaroj.
 Sep membroj partoprenis la vesperon.

Sten Svenonius

Aŭkcio 24.11

La tradicia aŭkcio okazis en agrabla etoso kun Alf Mobark kiel aŭkciisto. Dankon al ĉiuj pro bona kontribuo!
 Sten Svenonius

Kontaktilo

K.E.K
 Konversacia
 Esperantista
 Klubo
 Kopenhago

Jen plejparto de la danaj partoprenantoj dum UK en Lathio.

Tago sen matena gazeto – perdita tago!

Ne okazas ofte sed kiam okazas ke la gazetportisto malsanis aŭ trafis lin incidento kaj la gazeto ne estas sur la tablo, la tuta tago estas supre-malsupre.

La demandoj staras laŭvice, kiu tago estas, kiom da horo estas, kiel okazas, kiu programo en la televido, kiu estos la vetero morgaŭ... jes, mi estas sola kun mia vivo. Hieraŭa gazeto estas for kaj Kristian Wedel skribas hodiaŭ. Mi ne volas maltrafi lian skribadon... Diabla gazetportisto...

GP estas la unua granda matena gazeto en Gotenburgo kaj kun pli ol duona milionoj legantoj en 2018 la plej granda en okcidenta Svedio. Bedaŭrinde 40% de la papera gazeto estas anoncoj. Baldaŭ estos Kristnasko kaj kristnaskaj taskoj havas artikolon en GP ekzemple "Konstrui spickukdomoj estas simpla afero".

Se vi konas iun kiu ne havas matenan gazeton donu GP-abonon kiel kristnaskan donacon.

lomete informoj al kiu kondukas la laboro kun Göteborgs-Posten, la grava gazeto por Gotenburganoj.

Ingegerd skribis.

Göteborgs-Posten

Göteborgs-Posten skiljer på nyheter och åsikter. Tidningens åsikter återfinns på ledarsidan. Åsikter på Debatt, Kultur, Fria ord och i de personliga krönikorna är skribenternas egna.

GP:s innehåll publiceras elektroniskt samt lagras och tillhandahålls i elektroniska arkiv. Den som sänder material till tidningen anses medge sådan publicering, lagring och tillhandahållande.

Chefredaktör och ansvarig utgivare
Christofer Ahlqvist

Nyhetschef Johan Sköld
Redaktionell utvecklingschef

Louise Sköld Lindell

Printchef Kari Hokkanen

Kulturchef Björn Werner

Politisk redaktör Adam Cwejman

Kontaktuppgifter till övriga chefer och redaktörer hittar du i sidhuvudet på respektive avdelning.

La memorgazeto (Minnenas Journal)

– pri Sveda labortaga historio

De la gazeto "Minnenas Journal" mi ofte aĉetas unuopajn numerojn, kiujn mi ŝparas. Ekzemple, mi aĉetis numeron 12 de la jaro 2013, kiu havas kristnaskan temon. En la gazeto estas multe da artikoloj pri aliaj temoj de kristnasko aŭ interesaj personoj.

En tiu numero estas la "bubino kiu faris fiaskon" en la televida bonhumora programo "Partaj" de 1969 priskribita. **Margareta Sjödin** estas ŝia nomo. Hodiaŭ ŝi havas 77 jarojn. La programo

Margareta Sjödin sidas en granda korba seĝo.

"Partaj" estis la 60-jardeka humora programo, kiu ankaŭ hodiaŭ eĥas en la memoroj kaj dialogoj. "Ĉu mi fiaskas denove?"

Kiu li estas?

Kiu estas Bo Baldersson? Tiu demando estas grava en la jaro 2013. Oni scias ke Bo Baldersson skribis la librojn pri la urba konsilisto, kiu havis 14 infanojn kaj ne konis ion pri politiko. Lia malgaja bofrato devis en la koridoroj de la aŭtoritatoj helpi la frenezan konsiliston solvi la problemojn.

La listo estas longa pri kiu Bo Baldersson vere estas:

Olle Adolphsson, kantisto.

Stig Ahlgren, ĵurnalisto.

Barbro Alving, ĵurnalisto.

Ebbe Carlsson, ĵurnalisto kaj libroeldonisto.

Sven Delblanc, verkisto.

Curt-Steffan Giesecke, industriisto.

Gösta-Gustaf Jansson, verkisto.

Gunnar Heckscher, partiestro, por la dekstra partio.

Marianne Höök, ĵurnalisto.

Dagmar Lange, verkistino.

Astrid Lindgren, verkistino.

Jan Mårtensson, ĵurnalisto kaj diplomato.

Bertil Ohlin, partiestro por la liberala partio.

Åke Ortmark, ĵurnalisto kaj prezentisto en televido.

Gustaf Olivecrona, ĵurnalisto, prezentisto en televido.

Olof Palme, ĉefministro.

Kurt Persson, ĵurnalisto.

Åke Runnquist, libroeldonisto kaj literatura kritikisto.

Gunnar Unger, gazetisto.

Björn Sjöberg, gimnazia instruisto.

Jes, la listo estas vere longa! Eble estas neniu de tiu listo, kiu skribis la tro gajan librojn, eble estas nekonata persono, kiu skribis... neniu scias...

Li provokis la potencon

Ĉu Karl-Gerhard estis infano en tiu tempo kiam tiu gazeto aperis?

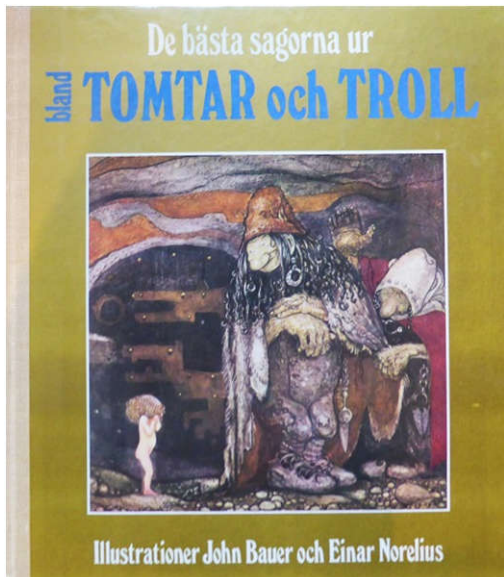
Lia tempo kiel revua direktoro, aktoro, kantisto kaj verkisto influis eĉ la mondan politikon. Estas la

"fifama ĉevalo el Troja" kiu provokis la naziistojn en Germanio je la tiama tempo. Karl-Gerhard vivis de 1891 ĝis 1964.

Je Kristnasko, refreŝigaĵo estas necesa. La historio memorigas pri la vikingoj, Urban Hjärne kaj Jöns Jacob Berzelius ankaŭ trinkis refreŝigaĵojn. Mi ankaŭ rekonis trinkaĵojn de mia infaneco ĉe avino, "Champis, Solo, Pommac, Loranga, Hallonii, Sockerdricka kaj Julmust". Bildoj en gazetoj memorigis al multo...

John Bauer pentris ogroj kaj trovis la inspiron en la arbaro. Multaj de liaj pentraĵoj estas troveblaj en la libroj "Inter koboldoj kaj ogroj" (Bland Tomtar och Troll).

En la jaro 1918 John Bauer kaj lia edzino Ester kaj la filo Bengt surŝipiĝis la vaporŝipon "Per Brahe" en la urbo Gränna. La ŝipo dronis en la danĝera lago Vättern kun ŝarĝo kaj pasaĝeroj, inter tiuj John Bauer kaj lia familio. Neniu el la 24 pasaĝeroj transvivis la grandegan ŝtormon.

En unu el la lastaj paĝoj oni rakontas pri St. Nikolaus. Ĉu vi kredas je koboldoj? Mi volas tamen doni al li kaĉon sur kristnaska telero en la stalo kiam meznokto regas...

/Ingegerd

Birdoj ĈE LA OKCIDENTA MARBORDO – Fåglar PÅ VÄSTKUSTEN

– leginda gazeto por tiuj, kiuj interesiĝas pri birdoj.

En Gotenburgo troviĝas societo kies nomo **GOF** – estas la Gotenburga Ornitologia Societo. Inter la aliaj aktivecoj, la societo eldonas gazeton pri birdoj. La gazeto aperas po kvar numeroj jare kaj per poŝta livero al la membroj de la societo.

Vere estas gazeto kun granda kvalito. Se ni faru ĝisfundan ekskurson en la kvara numero 2019, ni trovos:

I Göteborg finns en förening som heter **GOF** (Göteborgs Ornitologiska Förening). Bland mycket annat på deras agenda rörande fågelaktiviteter ges tidningen "Fåglar" ut fyra gånger per år. Det är en fysisk tidning av hög kvalitet och distribueras till föreningens medlemmar per post.

Om vi gör en djupdykning i det fjärde numret 2019 kan vi läsa om:

- Kiel la, "Nunnestenskvättan", *monaĥina saksikolo* spertis ringumadon.
- Priskribo kiel grava estas havi bonan kaj flekseblan digeston por transvivi se vi estas birdo.
- Ni ankaŭ lernas kiel kelkaj homoj en "Sävedalen" pentras bonajn birdobildojn.
- Artikolo rakontas ke GOF donis ekonomian kontingenton por bari la ne permesitan kaj kriman birdĉasadon super Mediteraneo.
- En alia artikolo oni priskribas societajn vojaĝojn al "Falsterbo", kie oni inter aliaj birdoj vidis la *vespobuteon* (bivråk).
- La historio kaj la ekzisto de *akcipitra kantbirdo* (höksångare) en Bohuslän.
- Fine, la irado de *grandpieda galinolo* en la akvoherboj pri kiu estas granda, informativa artikolo.

Multe da aliaj ĉi tiaj aferoj troviĝas inter kvalitaj artikoloj pri birdoj. En mia opinio GOF estas tre bona societo kiu eldonas la tre belan gazeton kun bildoj, "Fåglar på västkusten".
/Ingegerd

- hur den rara "Nunnestenskvättan" fick uppleva turerna kring att bli ringmärkt.
- en beskrivning av hur viktigt det är för en liten fågel att ha en flexibel matsmältning för att kunna överleva.
- vi får också veta att det målas mycket vackra tavlor föreställande fåglar i Sävedalen.
- det berättas om hur föreningen GOF bidragit ekonomiskt för att stävja den illegala tjuvjakten över Medelhavet.
- i ett annat reportage beskrivs en föreningsresa till Falsterbo där man bland andra fåglar även såg en bivråk.
- "Höksångarens" historia och förekomst i Bohuslän berättas det också om.
- sist men inte minst får den storfotade sumphönans" vandringar i vasshaven en stor informativ artikel.

Mycket annat "smått och gott" i ämnet fåglar finns också med bland alla dessa kvalitetsartiklar. Jag tycker att GOF är en mycket bra förening, som ger ut den mycket vackra tidningen "Fåglar på västkusten".
/Ingegerd

Pri la revuo "Västsahara" – la Okcidenta Saharo

Lena Thunberg estas la redaktorino de la gazeto Västsahara. La gazeto antaŭ nelonge fariĝis retgazeto kiel Ora Ĵurnalo. Nun ŝi kaj la verkistino de "La knabo, kiu vivis kun strutoj" Monica Zak, skribis artikolojn por "Västsahara", sed ni havas permeson publikigi ilin en Ora Ĵurnalo.

Espereble la artikoloj logos vin aĉeti kaj legi la libron. Ni havas ekzemplerojn en la biblioteko de Stannum. La venontan jaron ni esperas ke la libro estos sonlibro. Lasse Granat havas kontakton kun firmao, kiu faras sonlibrojn. La tempo por la legado laŭ takso ampleksos 11 horojn.

Bok om Västsahara översatt till esperanto

I år har boken "Pojken som levde med strutsar" kommit ut på esperanto (La knabo kiu vivis kun strutoj), främst kanske tack vare Carl-Olof Selenius översättning från svenska.

Boken är skriven av Monica Zak och kom ut 2001. I artikeln nedan berättar författaren själv om hur hon kom i kontakt med Västsahara och historien om pojken som försvann i en ökenstorm – men kom tillbaka.

Sedan 1975 är cirka 80 procent av Västsahara ockuperat av Marocko. Västsahara var en spansk koloni, som ännu inte är formellt avkoloniserad. EU vill ha goda förbindelser med Marocko för att stoppa migranter från Afrika. I FN:s säkerhetsråd sitter Frankrike med vetorätt och goda förbindelser med Marocko. Resultat: status quo. Inget händer.

Tidskriften Västsahara rapporterar om händelseutvecklingen i den ockuperade delen av Västsahara, i flyktinglägren i Algeriet och i FN, EU och i Sverige. Följ oss på facebook: www.facebook.com/tidskriftenvastahara eller läs mer om Västsahara på hemsidan: www.vastsahara.net eller/och prenumerera gratis på vårt digitala nyhetsbrev: <http://www.vastsahara.net/prenumerera-gratis-pa-digitalt-nyhetsbrev-nu/>

Lena Thunberg, redaktör för Tidskriften Västsahara

Pojken som levde med strutsar

Monica Zak berättar:

För 25 år sedan träffade jag västsaharier för första gången. Fotografen Kim Naylor och jag var på en reportageresa i Algeriet, nästa nummer av tidningen Globen skulle ha två teman, gästfrihet och flyktingar. Vi besökte tuareger i södra Sahara, Polisarios flyktingläger och beduiner i de icke ockuperade delarna av Västsahara.

Överallt samma gästfrihet. Såg vi ett tält i öknen blev vi inropade, fick te, de äldsta berättade historier för oss, vi fick mat, gåvor,

Libro pri Västsahara (Okcidenta Saharo) tradukita en Esperanton

Ĉi tiun jaron la libro "La knabo, kiu vivis kun strutoj" estis eldonita en Esperanto, ĉefe, eble, dank' al la traduko el la sveda fare de Carl-Olof Selenius.

La libro estas skribita de Monica Zak kaj eldoniĝis en 2001. En la artikolo malsupre la verkistino mem rakontas kiel ŝi kontaktiĝis kun Okcidenta Saharo kaj la rakonto pri la knabo, kiu malaperis en dezerta ŝtormo – sed revenis.

Ek de 1975 ĉirkaŭ 80 procentoj de Okcidenta Saharo estas okupita de Maroko. Okcidenta Saharo estis hispana kolonio, kiu ankoraŭ ne formale estas "dekoloniita". EU volas bonan rilatojn kun Maroko, por malhelpi migrantojn veni de Afriko. En la Konsilo de Sekureco de UN. membras Francio kun vetorajtoj kaj bonaj rilatoj kun Maroko. Rezulto: status quo. Nenio okazas.

La gazeto Västsahara raportas pri la evoluo de la okazaĵoj en la okupita parto de Okcidenta Saharo, en la tendaroj por rifuĝintoj en Alĝerio kaj en UN, EU kaj Svedio. Akompanu nin en Facebook: www.facebook.com/tidskriftenvastahara aŭ legu pli pri Okcidenta Saharo en la retpaĝo www.vastsahara.net aŭ/kaj abonu senpage nian digitalan novaĵleteron: <http://www.vastsahara.net/prenumerera-gratis-pa-digitalt-nyhetsbrev-nu/>

Lena Thunberg, redaktanto por Tidskriften Västsahara

La knabo, kiu vivis kun strutoj

Monica Zak rakontas:

Antaŭ 25 jaroj mi renkontis Västsaharianojn por la unua fojo. La fotisto Kim Naylor kaj mi estis en reportaĵa vojaĝo en Alĝerio. La venonta numero de la gazeto "Globen" havos du temojn, pri gastamo kaj rifuĝintoj. Ni vizitis tuaregojn en suda Saharo, la tendaron

dansa med alla i familjen och klappa en och annan kamel.

Efteråt samma fråga: – Ni stannar väl till i morgon? Ni stannar väl en vecka?

Samma gästfrihet mötte vi i flyktinglägren. Över 160 000 flyktingar hade tvingats fly undan Marockos blodiga ockupation 17 år tidigare, nu bodde de i stora läger i den algeriska öknen. De flesta hade varit nomader i sitt gamla land, i lägren levde beduinkulturen kvar, gästfriheten, berättandet, poesin. Det fanns en mjukhet hos de här intressanta flyktingarna som jag sällan sett någon annanstans i världen. Jag blev fullkomligt förälskad.

Från den här resan minns jag speciellt pojken som födde upp duvor som han gav bort till andra barn för han tyckte att alla barn skulle ha ett husdjur.

Daula, en beundrad gammal man som hade hand om flyktingarnas kamelhjord.

Och Ahmedu, 12-åringen som lät mig träffa sin idol, ökendetektiven Sidi Muhammed. Han behövde bara se ett fotavtryck eller hovavtryck i sanden för att se människan eller djuret framför sig. Tack vare den förmågan hade han löst 124 fall.

Ahmedu och alla andra barn som fötts i lägren försökte locka de äldre att berätta om landet familjerna flytt ifrån.

Varje dag bad Ahmedu sin farmor att berätta om Västsahara och om havet.

När vi skildes från honom var han sista ord: "Nästa gång ses vi i Västsahara."

25 år har gått, Ahmedu är fortfarande flykting och har varken fått se havet eller ett fritt Västsahara.

Att jag fick ut så mycket av min första resa och kom många människor mycket nära berodde på att jag till slut hittade en mycket bra tolk, Ahmed Fadel.

Han förstod att jag är extremt nyfiken och vill veta allt. Eftersom förälskelsen inte gått över har det blivit många resor dit och Ahmed Fadel har alltid varit min tolk.

de Polisario kaj beduenojn en la ne okupitaj partoj de Okcidenta Saharo.

Ĉie la sama gastamo! Vidante tendon en la dezerto, ni estis vokitaj, ricevis teon kaj la plej maljunaj diris rakontojn por ni. Ni ricevis manĝon, donacojn, ni dancis kun ĉiuj en la familio kaj karese frapetis iun kamelon.

Poste la sama demando: Vi ja restos ĝis morgaŭ? Vi ja restos unu semajnon?

La saman gastamon ni renkontis en la tendaro por rifuĝintoj.

Pli ol 160 000 estis devigitaj eskapi dum la sangoplena okupado, 17 jarojn antaŭe. Nun ili loĝis en grandaj tendaroj en la alĝeria dezerto. La plejparto estis nomadoj en sia iama lando kaj en la tendaro la beduenkulturo pluvis, la gastameco, la rakontado, la poezio. Troviĝis moleco ĉe ĉi tiuj interesaj rifuĝantoj, kiun mi malofte vidis aliloke en la mondo. Mi tute enamiĝis.

De ĉi tiu vojaĝo mi aparte memoras la knabon, kiu bredis kolombojn, kiujn li disdonis al aliaj infanoj, ĉar li opiniis ke ĉiu infano havu dombeston.

Daula, admirita maljuna viro, kiu prizorgis la kamelbretaron de la rifuĝintoj.

Kaj Ahmedu, la 12-jarulo, kiu igis min renkonti sian idolon, la dezertan detektivon Sidi Muhammed. Sufiĉis ke li vidis piedsignojn aŭ hufsignojn en la sablo por vidi la homon aŭ la beston antaŭ si. Dank al tiu talento li solvis 124 krimaferojn.

Ahmedu kaj ĉiuj aliaj infanoj, kiuj naskiĝis en la tendaro, provis logi la maljunulojn rakonti pri la lando de kiu la familioj eskapis. Ĉiun tagon Ahmedu petis sian avinon rakonti pri Okcidenta Saharo kaj pri la maro. Kiam ni adiaŭis lin, liaj lastaj vortoj estis: "Venontan fojon ni revidos nin en Okcidenta Saharo."

25 jaroj pasis, Ahmedu daŭre estas rifuĝinto kaj nek ekvidis la maron nek liberan Okcidentsaharon.

Ke mi ricevis tiom multe de mia unua vojaĝo kaj amikiĝis al tiom multaj homoj dependis de la fakto ke mi trovis tre bonan interpretiston, Ahmed Fadel. Li komprenis ke mi estas

Under den första resan hörde jag många historier berättas, den mest originella handlade om en pojke som kom bort i en sandstorm och växte upp bland strutsar.

Varje gång slutade berättaren med orden: "Han hette Hadara. Det här är en sann historia". Det trodde jag inte på, men jag tog med den i tidningen Globen som ett exempel på öknens berättarkonst.

Som tack för mina artiklar från lägren bjöd Polisarios representanter i Stockholm på lunch. De hävdade att historien om Hadara var sann och en av dem dansade en strutsdans inne på kontoret som han påstod att Hadara lärt ut.

Strutsdansen fick mig att resa tillbaka för att se om det fanns några korn av sanning i den märkliga historien. Det fanns det.

Hadara var visserligen död, men jag hittade hans son och många andra som träffat honom.

Hemma igen skrev jag boken "Pojken som levde med strutsar."

Den blev översatt till arabiska och publicerad av ett algeriskt förlag.

Jag reste tillbaka och köpte 250 böcker med pengar från Miljöpartiet. Böckerna tog jag till lägren och gav till skolor.

En kartong smugglades genom minfalten till det ockuperade Västsahara.

Den sista kartongen fick Hadaras son som numera bor med sin familj i öknen och vaktar gränsen mot det ockuperade Västsahara.

Alla, från ministrar till Hadaras son sade: Boken skildrar vår kultur. Vi vill ha fler exemplar så alla kan läsa den. Och vi vill ha fler böcker på arabiska.

Organisationen BiS, Bibliotek i Samhälle, tog sig an projektet. Sen dess har 6000 böcker om Hadara på arabiska delats uti lägren plus en lärarhandledning som berättar om hur svenska elever och lärare arbetat med boken.

Med hjälp från andra organisationer har jag lyckats köpa svensk barnlitteratur och vuxenböcker på arabiska och skicka dit.

ekstreme scivolema kaj volas scii ĉion. Ĉar la enamiĝo ne ĉesis, fariĝis multaj vojaĝoj tien kaj Ahmed Fadel ĉiam estis mia interpretisto.

Dum la unua vojaĝo mi aŭskultis multajn rakontojn, la plej kurioza temas pri knabo, kiu perdiĝis en sabla ŝtormo kaj kreskis inter strutoj. Ĉiun fojon la rakontanto finis per ĉi tiuj vortoj: "Li nomiĝis Hadara. Estas vera historio." Tion mi ne kredis, sed mi kunmetis ĝin en la gazeton Globen kiel ekzemplon de la rakontarto de la dezerto.

Kiel danko pro miaj artikoloj de la tendaro, la reprezentantoj de Polisario regalis min per lunĉo. Ili certigis ke la rakonto pri Hadara estas vera kaj unu el ili dancis strutdancon en la oficejo, dancon, pri kiu li certigis ke estis Hadara, kiu instruis pri ĝi.

La strutdanco igis min revojaĝi por ekscii, ĉu estus iu verero de la stranga rakonto. Estis!

Vere ke Hadara estis morta, sed mi trovis lian filon kaj multaj aliaj, kiuj renkontis lin.

Hejmenirinte mi skribis la libron "La knabo, kiu vivis kun strutoj". Ĝi estis tradukita en la araban kaj publikigita de alĝeria eldonejo. Mi revojaĝis kaj aĉetis 250 librojn per mono de la Media partio. La librojn mi kunmetis al la tendaroj kaj donacis al lernejoj.

Unu skatolon estis kontrabande enportita tra la minterenoj, al la okupita Okcidenta Saharo. La lastan skatolon ricevis la filo de Hadara, kiu nun loĝas kune kun sia familio en la dezerto, gardante la limon al la okupita Okcidentsaharo.

Ĉiuj, ekde la ministroj ĝis la filo de Hadara diris: La libro priskribas nian kulturon. Ni volas pli da ekzempleroj, por ke ĉiuj povu legi ilin. Kaj ni volas pliajn librojn en la araba.

La organizo BiS, Bibliotekoj en la Societo, prenis sur sin la projekton. Ek de tiu tempo 6000 libroj pri Hadara en la araba estis disdonitaj en la tendaroj plus instrumanlibro, kiu rakontas kiel svedaj gelernantoj kaj instruistoj pritraktis la libron.

Per helpo de aliaj organizoj mi sukcesis aĉeti svedan infanlitteraturon kaj librojn por plenkreskuloj en la araba kaj sendi ilin tien.

– Att få de här böckerna är som regn i öknen, mejlade en bibliotekarie.

Eftersom jag brinner för muntligt berättande har jag samlat spökhistorier under resor runt om i världen. Två berättade av västsaharier finns med i boken "Vampyrens tunga". Den vann bokjuryn i Sverige det året den kom ut och vid prisutdelningen frågade jag alla läsare som köade för autograf vilka historier de tyckt bäst om. Alla sade: De två från öknen.

När jag var tillbaka igen och körde med jeep västerut för att hälsa på Hadaras son fick min tolk Ahmed Fadel syn på ett ensamt tält och styrde ner mot det.

Till min förvåning steg en gammal man ut som jag kände igen, honom hade jag sett i en helt annan del av öknen och det var han som berättat en av bokens historier. Jag gav honom boken, visserligen på svenska men berättade att 16 000 svenska elever hade röstat på boken och tyckt bäst om hans historia.

Nu finns också den boken på arabiska och har delats ut till bibliotek och skolor i lägren tack vare stöd från BiS.

Vi körde genom dallrande hägringar, som vanligt stannade vi och lagade te på vägen.

När vi äntligen kom fram till familjen Hadara var det kolmörkt. Vi hade inte meddelat att vi skulle komma. Ändå stod hela familjen och väntade utanför tältet.

– Min äldsta dotter drömde om dig i går natt, sade Hadaras son. Hon sade att Monica kommer i morgon.

Jag var tillbaka för att samla material till en ny bok om Hadara, den är ute nu och heter "Dansa med strutsar" men finns inte på arabiska. Än.

Trots en tröstlös politisk situation ger sig västsaharierna inte, i den ockuperade delen har de inte tagit till terrormetoder utan demonstrerar fredligt och klottrar på sin höjd Ett Fritt Västsahara på väggarna. För det blir de gripna, fängslade, torterade.

I lägren stöttar alla varandra, börjar någon bli deprimerad kommer grannarna in och dricker

– Ricevi ĉi tiujn librojn estas kiel pluvo en la dezerto, bibliotekisto retskribis.

Ĉar mi fervoras pri buŝa rakontado, mi kolektis fantomrakontojn dum vojaĝoj ĉirkaŭe en la mondo. Du personoj rakontis, ke okcidentaharianoj troviĝas en la libro "La lango de la vampiro". Ĝi gajnis premion de la Librojuĝantaro en Svedio, la saman jaron kiam ĝi aperis, kaj je la premia disdonado mi demandis al ĉiuj legantoj, kiuj vicatendis por havi aŭtografojn, kiuj rakontoj plej plaĉis al ili. Ĉiuj diris: La du pri la dezerto.

Kiam mi denove estis ree kaj kondukis ĵipon okcidenten por viziti la filon de Hadara, mia interpretisto Ahmed Fadel ekvidis solan tendon kaj direktis tien.

Je mia miro, maljuna viro, kiun mi rekonis, elpaŝis. Lin mi vidis en tute alia parto de la dezerto, kaj estis li, kiu rakontis unu el la historioj de la libro. Mi donis al li la libron, tamen en la sveda, kaj informis ke 16 000 svedaj gelernantoj voĉdonis por la libro kaj preferis lian historion.

Nun, ankaŭ ĉi tiu libro troviĝas arabe kaj ili estas disdonitaj al bibliotekoj kaj lernejoj en la tendaroj, dank' al apogo de BiS.

Ni travojaĝis tremantajn fatamorganoj. Kiel kutime ni haltis kaj preparis teon survoje.

Kiam ni finfine atingis la familion Hadara estis tute mallume. Ni ne sendis mesaĝon ke ni venos. Tamen la tuta familio staris atendante ekster la tendo.

– Mia pli aĝa filino sonĝis pri vi hieraŭ nokte, diris la filo de Hadara. Ŝi diris ke Monica venos morgaŭ.

Mi estis ree por kolekti materialon por nova libro pri Hadara, ĝi estas eldonita nun kaj nomiĝas "Danci kun strutoj", sed ne troviĝas arabe. Ankoraŭ.

Malgraŭ senespera politika situacio, la okcidentaharianoj ne rezignas. En la okupita parto ili ne uzis terormetodojn, sed demonstracias pace. Maksimume ili pentraĉas LIBERA OKCIDENTSAHARO sur la muroj. Pro tio ili estas kaptitaj, malliberigitaj, torturitaj.

te, pratar och berättar historier. Jag har under mina besök aldrig sett några bråk, hört några gråla.

Också det har bidragit till att förälskelsen inte gått över.

*Text: Monica Zak Foto: Kim Naylor
Ur Västsahara nr 3/2018*

En la tendaro ĉiuj apogas unu la aliajn. Se iu komencas fariĝi deprimita, la najbaroj venas, trinkas teon, babilas kaj rakontas historiojn. Dum miaj vizitoj mi neniam vidis kverelojn, neniam aŭdis iun disputon.

Ankaŭ tio kontribuis al tio, ke la ekamiĝo ne ĉesis.

*Teksto: Monica Zak. Foto Kim Naylor
El la gazeto Västsahara nr 3/2018*

	<h1>PENSEO</h1>	<i>N-ro 338</i> <i>dec. / 2019</i>
Monata Beletra Revueto en Esperanto Honorita de Premio Grabowski, 1994		
Fondita en 1990; Enretigita en 1997 la 30-a jaro http://www.elperno.cn/penseo/penlisto.htm		

Inga informas pri la retrevuo **PENSEO**. Ni pruntas kelkajn poeziaĵojn el ĝi:

Eto (Ĉinio)

Decembre

Jam dufoje neĝas leĝere,
ter' aspektas brile blankpura.
Jen kaj jen aŭdiĝas sursura
vento balaante libere.

La ĉielo grizas malhele,
ŝajnas ne plu esti lazura.
Ĉion ŝlosas palo nebula,
frid' atakas homojn infere.

Arboj senfoliaj lamentas,
montoj neĝkovritaj imponas,
riverfluoj glaci-masonas.

Birdoj pro frostego silentas,
paŝoj sur neĝvojo knarsonas,
glacifloroj pende festonas.

Maria Nazaré Laroca (Brazilo)

Supersemajnfino en Recife

En la sama semajnfino,
jen tri radiantaj dimanĉoj
en la brazila Venecio:
literatura Recife de Clarice,
Manuel Bandeira, João Cabral...

Recifo tiel simpla, kaj tiel rafinita,
senkompara sindona Recife:
akceptema patrina koro!

Mi konfesas, ke mi travivis
(pardonon, Neruda!)
momentojn de fajna ĝojo kaj ĉarmo,
kronitajn ĉe l' Esperanta Simpozio,
kiu kunigis dekojn da koroj
de gajaj brazilanoj senaĝaj,
en festo de frateco kaj kulturo!

Elena Popova (Bulgario)

STELAJ MOMENTOJ

1.

La frosta vento
ŝercas kun mi. Pinčas.
Rezisto per ŝal'.

2.

La vintro nokte
edziĝis. La ĉielo
muzikas, kantas.

3.

Malĝentila vent'
montras forton – puŝigas,
kiel stratulo.

4.

Unua neĝo.
Nebul'. Katastrofoj. Ĉu
la vintro kulpas?

5.

Feliĉa vintro
pentradas sur la tero.
Mi frostotremas.

6.

Ĉielaj steloj
ekstaziĝas. La teraj
fajras kontentaj.

7.

Vintro avara
kaŝis la blankajn vestojn.
Ĉu nin punigas?

8.

Februar' dormas
sen kovrilo. La printemp'
alvenas frue.

9.

Sen blankaj roboj
foriras nun la vintro.
Printemp' odoras.

10.

Ho, neĝas, neĝas!...
Scivolemaj galantoj

Siv Burell (Svedio)

De apartament' al vicdom'

De apartament' en granda dom'
ni transloĝiĝis al vicdom',
ricevis kontakton kun la ter',
alkutimiĝis al nova atmosfer'.

Somere sur ĉiu herbej'
infanoj gaje ludis,
biciklis, futbalis, studis,
najbaroj diris Sal! kaj Hej!

Najbaroj ofte transloĝiĝis
al pli grandaj belaj domoj,
sed infanoj ja grandiĝis
kaj revenis al vicdomoj—maljunaj homoj.

Elalbanigis Bardhyl Selimi (Albanio)

Fantazio

Eliru mi ĉivespere ĉirkaŭ la noktomezo,
Kiam la stratoj enpacas, plenfortas la
silento...

La ĉiupotenca nokto en sia stato
Flua
Kiel venta flugilo, libera, alkuru mi

Ondiĝu mi en la ruĝkolora flamo
Forskuu la urbon, la homojn veku,
Tri horojn anticipe la mallumon tagigu.

Kaj kiel mi eligu ĉiujn
 Tra la ŝutroj kaj pordoj,
 Insultantaj kaj alkriantaj min
 Pro la rompita kvieto,
 Nomante min
 Facilanima kaj freneza,
 Mi aldiru: Hej, 711 dormoperdintoj,
 Estas varma nokto, kun soifaj steloj,
 Estas ne por dormi nokto!

DUM JOZEFO KUN MARIA vojaĝis al Betlehemo, unu el la anĝeloj kunvokis ĉiujn bestojn, por ke inter ili li elektus la plej taŭgajn, kiuj helpos al la Sankta familio.

Kiel la unua aliĝis **leono**. Nur reĝo estas inda servi al la reĝo de la mondo. Mi staros ĉe la enirejo kaj ĉiun, kiu volus al Jezuleto nur proksimiĝi, mi disŝiros. Vi estas tro malbona. Diris la anĝelo.

Kiel la dua aliĝis **vulpo**. Saĝe kun malkulpa rigardo ŝi volis persvadi la anĝelon. Mi estas la plej taŭga, ĉar ĉiun matenon, por la Dia filo mi ŝtelos la plej bonajn mielon, lakton kaj kokinon. La anĝelo diris, vi estas tre malhonesto.

Luiza CAROL (Israelo)

Sopiro en novembro

—laŭ ĉinesko *Sopir-al-sudo**

Alvenas
 la birda paro
 al suda varma insul'.
 Parfumas foliaro,
 ĝojas idaro.

*Sopir-al-sudo (ĉine: Yijiangnan): ĉina fiksfirma poemo el kvin versoj de 35,77,5 silaboj laŭ rimaranĝo xa,xa,a (x=senrima)

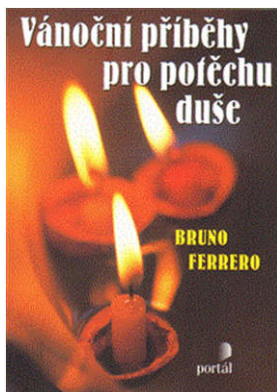
”Kial estis azeno kaj bovo ĉe infanvartejo?”

El la ĉeĥa gazeto ”*Informilo kun Antaŭen*” kun permezo de Jarmila Rýznarová.

Post tiuj vortoj montris **pavo** sian belegan voston. Kun mi eĉ ordinara stalo ŝanĝiĝas en reĝan palacon. Vi estas tro fiero, opiniis la anĝelo. Ankaŭ pluaj bestoj laŭdis siajn plej bonajn preferojn.

Al la anĝelo plaĉis eĉ ne elstareco kaj li ekvidis sur kampo labori **azenon** kaj **bovon**. Kaj alvokis ilin. Kion vi povas oferti? Nenion, respondis la azeno, nenion mi ellernis, diris ĝi modeste, krom mi konas nur paciencon kaj humilecon. Ĉio cetera alportos al mi nur batojn per bastono. Bovo levis okulojn al anĝelo kaj diris: Sed de tempo al tempo ni povus forpeladi muŝojn per niaj longaj vosto.

Fine la anĝelo kontente ekridetis. Ĝuste vin mi bezonis.

El la libro [Vánoční příběhy pro potěchu duše](#)

tradukis J. Rýznarová

INFORMILO – monata gazeto por esperantistoj-handikapuloj + suplemento **ANTAŬEN**

Eldonas AEH – Asocio de esperantistoj-handikapuloj en Pardubice

Redaktoroj: Jarmila Rýznarová, Ludmila Srbová

Adreso: Svaz zdravotně postižených esperantistů, Na Okrouhlíku 953/21,

530 03 PARDUBICE, CZ tel. **466 611 941**

e-mail: ae@esperanto-ae.eu interreto: www.esperanto-ae.eu

Simila rakonto - sed nur la duona- troviĝas en la germana kanto Wir sind nur Ochs und Esel: <https://www.youtube.com/watch?v=lsW4uj51E4U> /Siv

Germana revuo pri la 9a de novembro

1918, 1923, 1938, 1989 kaj 2019

La 9a de novembro estas grava dato de la historio de Germanio. Ĝi estas fatala tago en Germanio.

- *La novembra revolucio en 1918*
- *La sensukcesa puĉprovo de Hitler en 1923*
- *La pogroma nokto en 1938*
- *La falo de la berlina muro en 1989... kaj la komenco de reunuiĝo*
- *En 2019: 30 jaroj post la falo de la muro. Tiam la reunuiĝintaj germanaj ŝtatoj ankoraŭ spertas problemojn unu kun la alia.*

Fonto: "Deutsch perfekt". Monica legis kaj mallongigis kvarpaĝan artikolon el la gazeto, kiu i.a. estas aĉetebla en Pressbyrån ĉe la stacidomo de Gotenburgo.

Den 9e november 1918 blir Tyskland republik. Det är en dramatisk höst 1918. Tyskland har förlorat kriget. Socialister och demokrater kräver högljutt mer reformer.

Redan den 7e november utropas i München fristaten Bayern. Monarkin skulle upphöra.

Tusentals människor går på gatorna, arbetarna strejkar. Många har vapen på sig. Regeringschefen Max von Baden vill att kejsaren Wilhelm II ska avstå från tronen. Så kan man lugna människorna, trodde han.

Von Baden utser socialdemokraten Friedrich Ebert till regeringschef.

La 9an de novembro en 1918 Germanio fariĝis respubliko. Estas drameca aŭtuno 1918. Germanio malvenkis la militon. Socialistoj kaj demokratoj laŭte postulis reformojn. Jam la 7an de novembro oni en Munkeno proklamis Bayern memstara ŝtato. La monarkio ĉesu.

Miloj da homoj iras sur la stratoj, la laboristoj strikas. Multaj portas armilojn. La ĉefo de la registaro Max von Baden volas ke la imperiestro Wilhelm II abdiku. Tiele li pensis ke oni povus trankviligi la homojn.

Ebert vill att parlamentet ska besluta om statens framtid.

Men hans partikamrat Philip Scheidemann ser annorlunda på saken. Det finns ingen tid för det.

Redan kl.16.00 utropar kommunisten Karl Liebknecht republiken från slottsbalkongen i Berlin. Han måste ha tänkt på oktoberrevolutionen i Ryssland.

Det är något som Philip Scheidemann inte ville. Han är rädd för att det ska bli inbördeskrig och vill göra något för att förhindra det.

Klockan är 14 den 9e november 1918, då Philip Scheidemann ställer sig vid ett fönster i Berlins riksdag och utropar "Parlamentarisk riksdag. Leve det nya, leve den nya tyska republiken!" Folk jublar

Samma dag utropas republiken en andra gång, vilket var planerat, nu av Karl Liebknecht.

Scheidemann lyckas driva igenom idéer om parlamentarism.

Politiskt är det oroliga tider. Den första regeringen håller bara en månad. Det blir sedan ett parlamentariskt system, som historikerna kallar Weimarrepubliken. Det blir svåra tider med mycket kriser.

Weimarrpubliken slutar existera den 30 januari 1933.

Den 9e november 1923 – Hitlers misslyckade kupp

Hitler planerade ett demonstrationståg genom München till Feldherrnhalls minnesmärke. En av demonstranterna var Erich Ludendorff, en hjälte från första världskriget. För honom var det partierna, som bar skulden till att Tyskland förlorade kriget och nu måste betala skadestånd.

Kvällen innan demonstrationen ägde rum, utropade Hitler i en ölhall – Bürgerbräukeller – den nya Nationalrepubliken. Här uttalade han sitt hat mot judar. Detta blev det viktigaste motivet för hans politik framöver.

Von Baden elektas la socialdemokratorn Friedrich Ebert ĉefon de la registaro.

Ebert volas ke la parlamento decidu pri la estonteco de la ŝtato.

Sed lia partikolego Philip Scheidemann havas aliajn ideojn. Mankas tempo.

Jam je la 16a la komunisto Karl Liebknecht proklamas la respublikon de la palacbalkono en Berlino. Li verŝajne pensis pri la oktobra revolucio en Rusio.

Tion Philip Scheidemann ne volis. Li timis ke estos interna milito kaj volis iel malhelpi tion.

Estas je la 14a la 9an de novembro en 1918, kiam Philip Scheidemann stariĝas ĉe fenestro en la parlamento de Berlin, kriante "Parlamenta parlamento! Vivu la nova, vivu la nova germana respubliko!" La homoj ĝojkrias.

La saman tagon oni proklamas la respublikon duan fojon, kio estis planita, nun de Karl Liebknecht.

Scheidmann sukcesas trovi aprobon por ideoj pri parlamentarismo.

Politike la tempoj estas maltrankvilaj. La unua registaro daŭras nur unu monaton. Poste estos parlamenta sistemo, kiun la historiistoj nomas la Weimarrespubliko. Estos duraj tempoj kun multaj krizoj.

La Weimar-respubliko ĉesas ekzisti la 30an de januaro en 1933.

La 9an de novembro en 1923 – la sensukcesa puĉprovo de Hitler

Hitler planis manifestacian marŝon tra Mukeno al la monumento de Feldherrnhalls. Unu el la manifestaciantoj estis Erich Ludendorff, heroo de la unua mondmilito. Por li estis la partioj, kiuj kulpis pri tio ke Germanio malvenkis la militon kaj nun devas fari kompensagon.

La vesperon antaŭ la manifestacio havis lokon. Hitler en bierejo – Bürgerbräukeller – proklamis la novan Nacian Respublikon. Ĉi tie li deklaris sian malamon kontraŭ judoj. Tio fariĝis la ĉefa motivo por lia estonta politiko.

La sekvan matenon kelkaj miloj da homoj marŝis tra la urbo. Multaj manifestaciantoj

Nästa morgon marscherade ett par tusen människor genom staden. Många demonstranter bar vapen. Det hela var mycket dåligt organiserat – alltför dåligt!

Polisen reagerade hårt och fick snabbt slut på marschen. Fyra poliser och 16 demonstranter dog.

Hitler fängslades och dömdes till fem års fängelse. I fängelset skrev han *Mein Kampf* (min kamp). I den boken förklarade han sin ideologi och sina politiska planer. Efter ett år släpptes han.

Det parti han bildat förbjöds.

Den 9e november 1938 – Synagogor och affärer brinner

Natten mellan 9e och 10e november brinner synagogor. Gatorna är fulla av skrik och överallt låg krossat glas. Det är den hemskaste dagen i den tyska historien. Den dagen blev början till förföljelser av judar i Tyskland och Österrike. Österrike är sedan i mars ockuperat av Tyskland.

Det finns en orsak till att nationalsocialisterna valde den här dagen. Hitler ville minnas sitt misslyckade kupp försök för 15 år sedan.

En 17-årig jude mördade en person på tyska ambassaden i Paris. Han protesterade mot att 17 000 polska judar måste lämna Tyskland. Nazisterna sa att det tyska folket helt spontant ville straffa judarna för dådet i Paris, men det stämmer inte. Pogromerna var planerade.

Redan 1933 förlorade judarna allt fler av sina rättigheter. Människor mördades, lägenheter och judiska kyrkogårdar blev förstörda. Den natten kom att kallas kristallnatten, därför att det låg krossat glas på gatorna.

Den 9e november 1989 meddelade Günther Schabourski att det skulle bli lättare att resa till andra länder. Kl. 18:55 frågar en journalist, när detta skulle ske. Han svarade: "Till min kännedom har kommit att det ska ske omedelbart". Egentligen skulle det vara kl. 4 på morgonen den 10e november.

portis armilojn. Ĉio estis tre malbone organizita – tro malbone!

La polico reagis rapide kaj finigis la marŝon. Kvar policistoj kaj 16 manifestaciintoj mortis.

Hitler estis arestita kaj kondamnita al kvin jaroj en malliberejo. En la malliberejo li skribis *Mein Kampf* (mia batalo). Per tiu libro li klarigis sian ideologion kaj siajn politikajn planojn. Post unu jaro li estis liberigita.

La partio, kiun li fondis, estis malpermesita.

La 9an novembro 1938 – Sinagogoj kaj vendejoj brulas

La nokton inter la 9a kaj la 10a de novembro sinagogoj brulas. La stratoj plenas de krioj kaj ĉie estis frakasita vitro. Estas la plej terura tago en la germana historio. Tiu tago fariĝis la komenco de persekutado de judoj en Germanio kaj Aŭstrio. Aŭstrio estas ek de marto okupita de Germanio.

Troviĝas kaŭzo kial la naciaj socialistoj elektis tiun tagon. Hitler volis memori sian sensukcesan puĉprovon antaŭ 15 jaroj.

17-jara judo murdis personon en la germana ambasado en Parizo. Li protestis kontraŭ la deviga forlaso de 17 000 judoj de Germanio.

La naziistoj diris ke la germana popolo tute spontane volis puni la judojn pro la faro en Parizo, sed ne veras. La pogromoj estis planitaj.

Jam en 1933 la judoj perdis pli kaj pli de siaj rajtoj. Homoj esti murditaj, apartamentoj kaj judaj tombejoj estis detruitaj. Tiu nokto nomiĝas "la kristala nokto", ĉar kuŝis frakasita vitro sur la stratoj.

La 9an de novembro en 1989 Günther Schabourski sciigis ke estos pli facile vojaĝi al aliaj landoj. Je 18h55 ĵurnalisto demandas kiam tio okazos. Li respondis: "Al mia kono venis informo, ke tio okazu tuj". Verdire estis planita okazi je la 4a matene la 10an de novembro.

Multaj kolektiĝis ĉe la transirejo, kriante: "Malfermu la pordon!" Ili ne volis esti izolitaj en sia lando.

Många samlades vid övergången och ropade: "Öppna porten!" De ville inte vara instängda i sitt land.

Allt skedde snabbt. De begärde reformer.

Murens fall föregicks av måndagsdemonstrationer. Det kom att kallas "den fredliga revolutionen".

Den 9e november 2019 kunde vi fundera över vad vi har lärt av historien. De båda återförenade tyska staterna har fortfarande problem med varandra.

Monica

Ĉio okazis rapide. Ili postulis reformojn.

La falo de la muro antaŭiĝis de lundaj manifestacioj. Nomiĝas "la paca revolucio".

La 9an de novembro en 2019 ni povis cerbumi pri kio ni lernis de la historio. Ambaŭ reunuiĝintaj nacioj daŭre spertas problemojn unu kun la alia.

Monica

Amikino en Facebook sciigis min pri la **Turka Stelo** – interesa retgazeto kun tekstoj kaj turke kaj esperante, <https://esperantoturkiye.wordpress.com>

Redakcio: Vasil Kadifeli –
vasilkadifeli(ĉe)gmail.com /Siv

En la januara numero de Ora Ĵurnalo ni prezentos el Turka Steno la rakonton *La Aviadilo* de Neĝati Ĝumali, ĉar ne estas sufiĉe da spaco por ĝi en ĉi tiu numero.

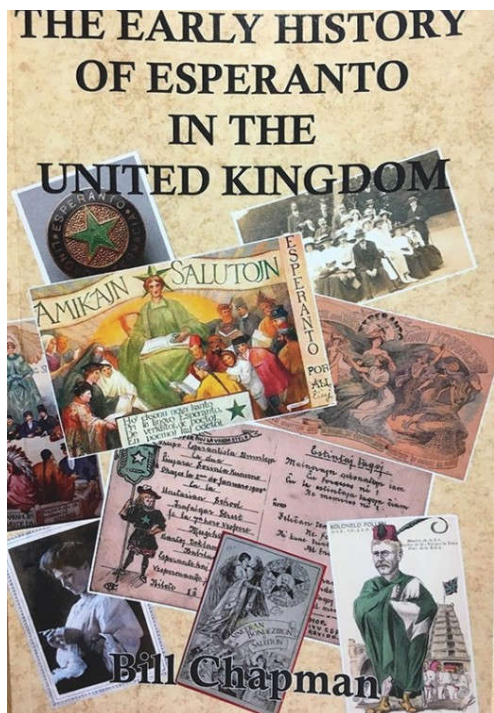
La frua historio de Esperanto en Britujo

The Early History of Esperanto in the United Kingdom

Inga trovis la ligilon

We're delighted to have received the new book from our friend Bill Chapman!

The Early History of Esperanto in the United Kingdom is a labour of love which brings to life the names of all those people who learned Esperanto prior to the First World War.

We want everybody with an interest in Esperanto to get reading Bill's book and so we're selling it a give-away price of only five pounds! That's nearly half of the recommended price of £8.95.

We've got the book on the shelves and we're waiting for your order. Pick it up now from our shop!

Is it good? Of course it is! Here's a review on Amazon:

https://www.amazon.co.uk/gp/customer-reviews/R28VR7DBYEF368?ref=pf_ov_at_pdctrvw_srp

Pri esperantolibroj – komentoj trovitaj en Twitter 27 novembro de Inga J

I nearly leapt with joy when I found some Esperanto books in my school's library. I checked them out yesterday and I plan on reading them during break.

Ni estas ravitaj pro ricevi novan libron de nia amiko Bill Chapman.

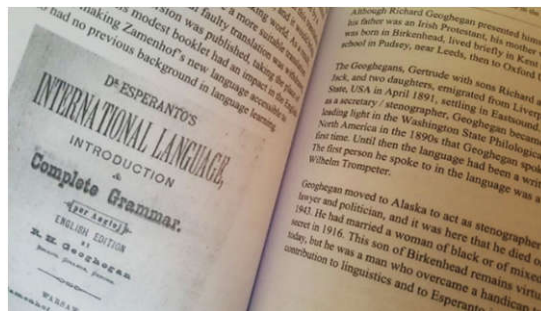
La frua historio de Esperanto en Britujo estas laboro de amo, kiu vivigas la nomojn de ĉiuj tiuj homoj, kiuj lernis Esperanton pli frue ol la unua mondmilito.

Ni volas ke ĉiuj interesataj pri Esperanto eklegu la libron de Bill kaj tial ni vendas ĝin je "donaca prezo" de nur kvin pundoj. Estas preskaŭ la duono de la rekomendita prezo je 8,95 pundoj.

Ni tenas la libron en stoko kaj ni atendas vian mendon ĉe

<https://legacy.esperanto.org.uk/eab/bookcat.htm>

Ĉu ĝi estas bona? Kompreneble ĝi estas!

Mi preskaŭ saltis pro ĝojo, kiam mi trovis kelkajn Esperanto-librojn en mia lerneja biblioteko. Mi trarigardis ilin hieraŭ kaj mi planas legi ilin dum paŭzo.

I wonder if my local library has esperanto textbooks.

Mi demandas min, ĉu mia loka biblioteko havas esperantajn tekstlibrojn.

The more I learn about this language, the more I want to be able to speak it.

Ju pli mi lernas pri tiu lingvo, des pli mi volas scii paroli ĝin.

Supre estas komentoj en la angla – certe troviĝas similaj en aliaj lingvoj. Mia demando al vi ĉiuj, kiuj jam scipovas uzi esperanton:

Kiujn esperantolibrojn vi volas trovi en svedaj publikaj bibliotekoj, lernejoj bibliotekoj kaj universitataj bibliotekoj?

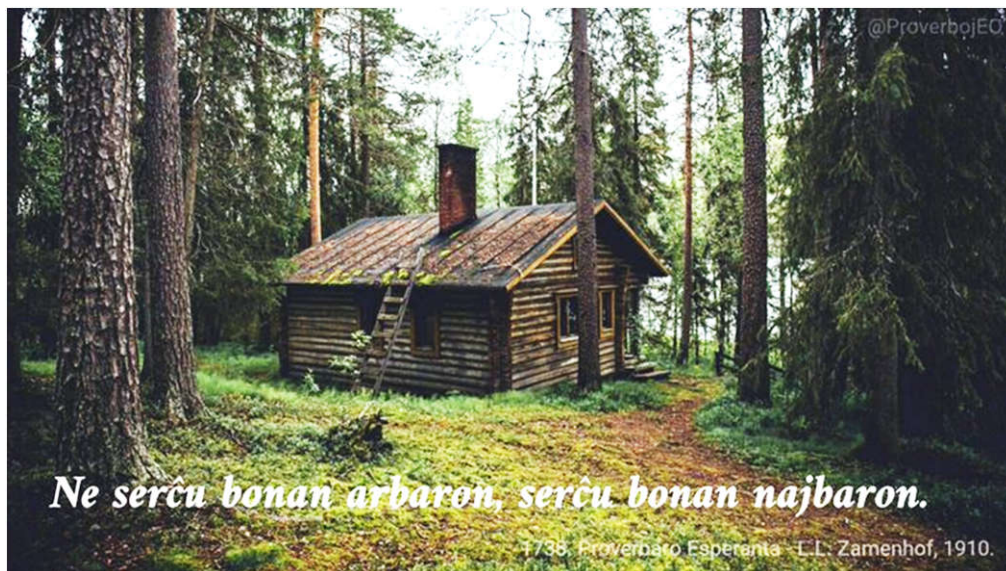
Por ke pliaj interesiĝu pri Esperanto faru la jenan:

- 1) Serĉu en la katalogo de via biblioteko!
- 2) Demandu pri viaj plej bonaj esperantolibroj!
- 3) Donu proponojn pri aĉeto de esperantolibroj al via bibliotekisto!

Inga J.

Inga trovis multajn proverbojn, i.a. la jenan:

Ne serĉu bonan arbaron, serĉu bonan najbaron. #Esperanto 1738. Proverbaro Esperanta – L.L. Zamenhof, 1910. Bildon: Pixabay.

@ProverbojEO. Bildaj citaĵoj de Proverbaro Esperanta, la libro de proverboj (rusa-pola-franca-germana) verkita en Esperanto kaj unue eldonita de L.L. Zamenhof en 1910.

Saĝaj vortoj, trovitaj en la retpaĝo de Cecilia Wikström /Siv

"Remember to look up at the stars and not down at your feet. Try to make sense of what you see and wonder about what makes the universe exist. Be curious. And however difficult life may seem, there is always something you can do and succeed at. It matters that you don't just give up."

- *Stephen Hawking* -

Memoru rigardi la stelojn, ne viajn piedojn! Provu kompreni kion vi vidas kaj cerbumu pri kio igas la universon ekzisti. Estu scivolema! Kaj kiom ajn malfacila la vivo ŝajnas, ĉiam estas io, kion vi povas fari sukcese. Gravas ke vi ne tutsimple rezignas.

Stephen Hawking

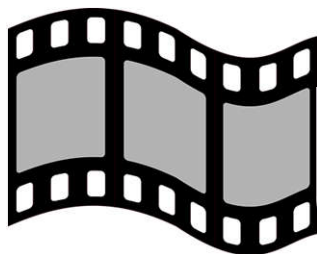

Stephen Hawking – Vikipedio

Profesoro Stephen HAWKING (naskiĝis je la 8-a de januaro 1942 en Oksfordo, mortis la 14-an de marto 2018 en Kembriĝo, Anglio) estis unu el la pintaj fizikistoj kaj teoriaj astronomoj de la nuntempo.

Li estis Lukasa profesoro ĉe la Universitato de Kembriĝo (ofico kiun iam havis ankaŭ Isaac Newton). Liaj ĉefaj studterenoj estis kosmologio kaj kvantuma gravito (parto de kvantuma fiziko).

eo.wikipedia.org

TROLLKARLEN FRÅN OZ

La mirinda sorĉisto de Oz estas romano por infanoj en ĉiuj aĝoj, publikigita unue en 1900 en Usono (ĝi ankaŭ filmiĝis). En la centro de la historio staras knabino Doroteo, kiun ciklono transportas en la mirakloplenan landon Oz, kie ŝi amikiĝas kun strangaj estaĵoj, renkontas bonajn kaj malbonajn

sorĉistojn kaj travivas multajn aventurojn. La regisoro de filmo estis Victor Fleming kaj King Vidor kaj la manuskripto estis skribita de Noel Langley, Florence Ryerson kaj Edgar Allan Woolf. La tuta produkto estis farita de MGM.

Doroteo volas reiri al Kansas...
(Judy Garland ludis la rolon)

La leono ne havas kuraĝon
kaj timas por ĉio...
(Bert Lahr ludis la rolon)

La birdotimigilo ne havas cerbon...
(Ray Bolger ludis la rolon)

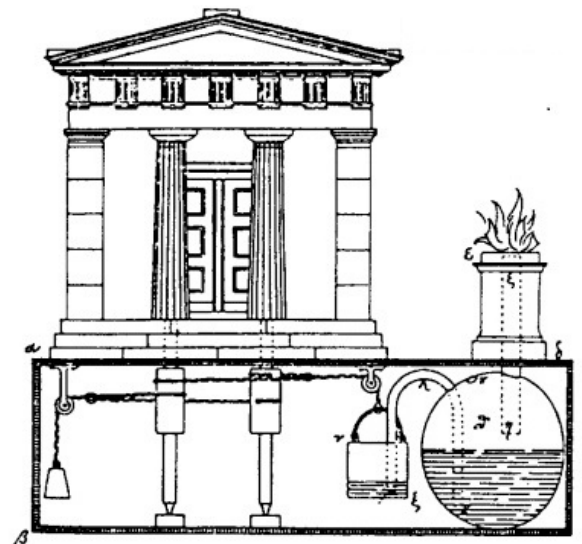
La stanan lignohakiston ne havas
koron...
(Jack Haley ludis la rolon)

La kvar amikoj havas problemojn kaj
estas survoje solvi tiujn en la libro...
/Ingegerd

Vapormaŝinaj antaŭvenintoj

Fajro kaj akvo jam delonge servis al la homaro. Sed la paŝoj al la vapormaŝino estis multaj. La helena filozofo Heron priskribis en siaj skribaĵoj aparaton en antikva templo. Kiam la pastroj ekbruligis fajron malantaŭ la altaro ĝi varmigis balgon, kiu plivastiĝis kaj levigis pezilon

per kio la templaj pordoj malfermiĝis. Kiam la fajro estingiĝis, la pordoj fermiĝis. Tio indikus supernaturajn fortojn.

Heron ankaŭ priskribis globon kiu per varmiĝo elŝprucis vaporon per kio la globo rotaciis. Bedaŭrinde, ĝi ne povis fari iun laboron.

Statuo de antikvepoka idolo sidis sur trono en sanktejo en Sondershausen, Germanio. Ĝi estis farita el kupro, ĝi estis malsolida, plena da akvo kaj ĉirkaŭ 65 centimetrojn alta. Estis du truoj por okuloj, kiuj estis fermitaj per ŝtopiloj. Poste oni ekbruligis fajron sub la

trono. Kiam la akvo ekvaporis, la ŝtopiloj ekflugis kun granda krako kaj varmega vaporo ŝprucis el la okulojn, kio indikis la kolero de la dioj.

Sed veraj vapormaŝinoj ne disvolviĝis antaŭ la 17a jarcento. Pri tio mi skribos en la sekva numero de Ora Ĵurnalo!

Lasse Granat

Je poemlegado ĉe Västsvenska Författarsällskapet 14 decembro

Inga elektis la jenan poemon, kiun ŝi tradukis en la svedan.

<https://www.youtube.com/watch?v=1JiVtaKDjE>

Text på esperanto och upphov till denna youtube film är Jomart Amzeyev.

En gäst i natten

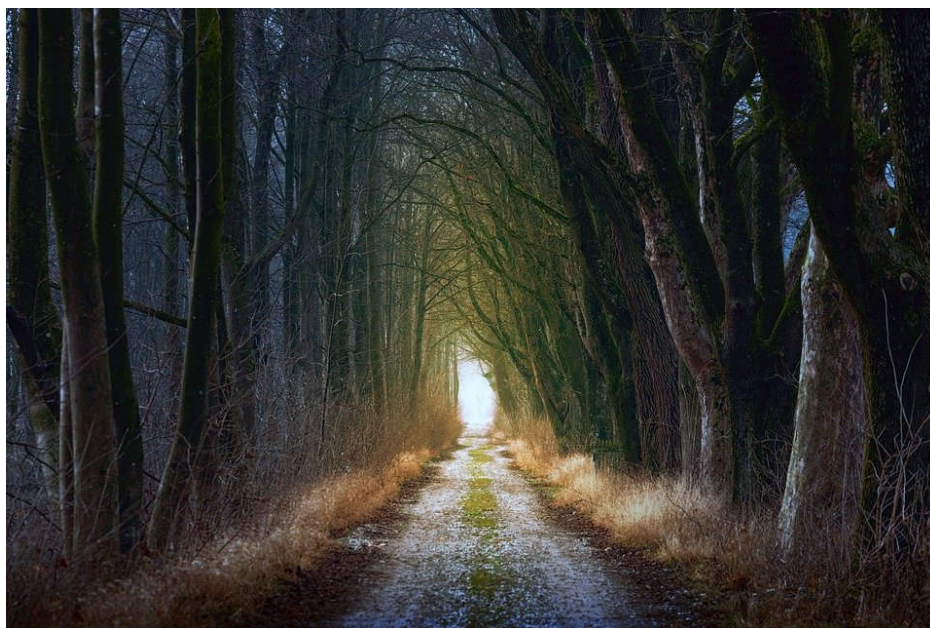
Jag sitter tyst i natten ensam
alla sover redan efter den stökiga dagen
skymningen omfamnar mig mjukt
lugnt flyter tankarna.
Plötsligt hör jag en knackning på dörren
Jag öppnar och ser i mörkret
en sen gäst i en överrock av vadmal
men med ett ungt ansikte
och jag bjuder in den underliga gästen
och jag förundras över hur lika vi är varandra.
Han sätter sig i en stol och är tyst
också jag är tyst
och det verkar som om jag känner honom
våldigt bra
och hans ansikte och hans blick.

Gasto en la nokto

Mi sidas nokte en silento sole
Jam ĉiu dormas post la tago brua
Min ĉirkaŭpremas la krespusko mole
trankvile pensoj fluas.
Subite aŭdas mi ĉe pordo frapon
Malfermas mi kaj vidas en mallumo
malfruan gaston en la palto drapa
kun la vizaĝo juna
kaj mi invitas strangan gaston hejmen
kaj miras kiel ni similas ambaŭ.
Li sidas en fotelo kaj silentas
kaj mi silentas ankaŭ
kaj ŝajnas ke mi konas lin tre bone
kaj la vizaĝon lian kaj rigardon.

Plötsligt säger han: Jaa, du känner mig!
Ja – jag är ju du, fast för länge sedan
Kommer du ihåg vad du önskade då?
Du har inte glömt dina ungdomsdrömmar?
Har du uppnått det du strävade efter?
Och vad sjunger du nu?
Och jag kom plötsligt ihåg allt
Jag hade rena drömmar, ädla mål
Då sjöng jag om lycklig kärlek,
och orden var enkla och melodierna vackra.
Och jag såg förvånad på min gäst:
Han var jag, men han var ändå en annan
och hans gärningar var mer ärliga
och hans tankar var renare
och jag vill fråga min gäst mer, men hinner
inte.
Men han ger sig iväg och vid dörren
säger han bara ett ord – adjö
Och där finns nu ingen kvar
Nattens timmar flyter iväg underligt, långsamt.
Jag sitter med en gitarr tills gryningen
och försöker sjunga de gamla sångerna
och minnas orden.

Subite diras li – Jes vi min konas!
Mi – estas vi – sed multaj jaroj antaŭ
Ĉu vi memoras kion vi deziris?
Ĉu ne forgesis viajn revojn junajn?
Ĉu vi atingis kion vi aspiris?
Kion vi kantas nune?
Kaj mi subite rememoris ĉion.
Mi havis purajn revojn, noblajn celojn
Mi kantis pri feliĉa amo tiam
Kaj vortoj estis simplaj, melodioj belaj.
Kaj mi kun miro ekrigardis gaston:
Li estas mi, sed li alia estas
Kaj liaj agoj estis pli honestaj
kaj la intencoj ĉastaj
kaj mi demandi volas gaston mian.
Kaj li foriras kaj ĉe l'pordo estas
Nur unu vorton diras li – Adiaŭ!
Kaj neniu restas
Kaj fluas noktaj horoj strange, lante.
Mi sidas kun gitaro ĝis aŭroro
kaj provas kanti la malnovajn kantojn
kaj vortojn rememori. /Jomart

Jarŝanĝajn gratulojn el antikva Samarkando!

Karaj geamikoj,

Dum ni adiaŭas la 2019-an kaj antaŭĝojas pendigi sur la muro novajn kalendarojn, tiu ĉi gratulsaluto venas el 2760-jara Samarkando por bondeziri al vi kaj al viaj proksimuloj Gajan Kristnaskon (al tiuj, kiuj festas ĝin) & Pacan, Harmonian, Kreivan, Feliĉan kaj Bonŝancan Novjaron plenan je paco, inspiro, optimismo kaj... bonaj novaĵoj.

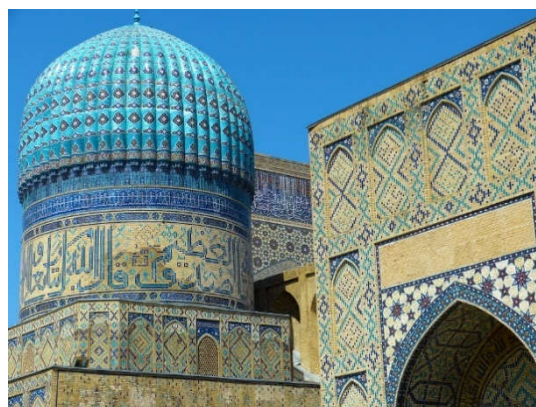
Feliĉajn festotagojn,

Anatolij & familio

Enciklopedia projekto "Samarkandiana"
P.O. Box 76
UZ-140100 Samarkando
Uzbekio

La 2020a plenumu niajn esperojn kaj niajn revojn!

Restu sekuraj, bonfartu kaj bonhumoru, daŭre ridetu: –) kaj brilu, ĝuu tempon kun viaj familianoj kaj amikoj en la alvenanta jaro kaj plue!

Einar Dahls esperantominnen

Fortsättning från föregående nummer.

De universella Esperanto-kongresserna, som jag deltagit i.

Jag har i annat sammanhang vittnat om det outplånliga intryck, som min första universella esperantokongress i Nürnberg 1923 gjorde på mig och som gav mig ett intresse för återstoden av mitt liv.

Det går inte att med ord ge uttryck för, vad Esperanto givit mig i behållning och betytt för mig. Varje följande kongress har sin speciella karaktär och innehåll och efterlämnar trevliga och intressanta minnen.

När jag nu ser tillbaka på mina esperanto-år, ser jag framför mig en lång, lång rad av vänner, som jag under de gångna åren stiftat bekantskap med och samarbetat med.

De flesta av de gamla vännerna har gått över gränsen till det okända, men minnet av dem

lever, och jag kan se dem framför mig. Låt mig nämna några stycken:

Här i **Sverige** har jag samarbetat med esperantorörelsens nestor redaktören, Zamenhofs personlige vän och läroboksförfattaren Paul Nylén, Gröna villan, Huddinge. Han var en oförtröttad arbetsmyra och var suverän i alla avseenden på Esperanto. Rektorn vid Beskowska skolan i Stockholm, den blide Sam Jansson, minns jag som en betydande personlighet och en auktoritet i akademiska kretsar. Folkskollärare Ernfrid Malmgren spelade en framträdande roll, då han som ordförande ledde den internationella esperantorörelsen IEL – Internacia Esperantista Ligo –, senare UEA – Universala Esperanto-Ligo. Han startade Esperanta Turista Komisiono – ETK – och organiserade massresor i Österled, bl.a. till Estland. Bernhard Eriksson var en falupojke, som tillsammans med Adolf Larsson

och Edvard Skogh höll grytan kokande i Falun. Han tryckte sedan först i Ludvika genom Sture-Tryckeriet i Stockholm allt i esperantoväg: Tidningen La Espero, läroböcker, litteratur m.m. Redaktören för trädgårdstidningen Viola Henning Halldor var under många år chef för Eldona Societo d.v.s. Förlagsföreningen Esperanto och hade en otrolig förmåga att klara de ekonomiska blindskären vid utgivningen av SEF:s tidning, ordböcker etc.

Bland mina **finska** vänner räknar jag konsul von Frænkel, Vilho Setälä och Joel Vilki. Av dem var Setälä förgrundsfiguren i sitt land och med en lågande idealism offrade han sin talang och sina pengar på Esperanto.

Hos vår granne på den Skandinaviska halvön **Norge** är väl kapten Bugge-Paulsen portalfiguren genom åren. På många kongresser har han representerat den norska regeringen. Han tillhör den typen människor, som aldrig släpper taget och alltid är redo att hugga i och hjälpa till. Andra betydande vänner i Norge är Carl Støp-Bowitz, mångårig ordförande i Norges Esperanto-Förbund och nu v. ordförande i UEA samt Joh. Rosbach.

Margarethe Noll i **Danmark** var en av pionjärerna och intill sin död en energisk förkämpe för Esperanto. Gustaf och Bodil Kühlman hör också till kategorin, som på olika områden arbetat för Esperanto.

Tyskland var före Hitler ett bland de starkaste fästena i Esperanto-riket. Herrskapet Behrent, Berlin; Johannes Karsch, Dresden; professor Christaller, Marie Frænkel, Stuttgart; Manja Gernsbacher, Köln. Otto Bühneman, Hamburg; Teo Jung, redaktören för Heroldo de Esperanto, se där några av dem, som jag knöt fasta vänskapsband med.

I **England** fanns en rad mycket betydande esperantister. Köpmannen Robert Merchant, Liverpool; generalsekreteraren i IEL och senare UEA C.G. Goldsmith, Paul och Margarete Blaise, rektorn David Kennedy och hans fru Margaret, lärarinnan Evelyn Weathly, Birmingham; Violet Nixon, Harry och Nor[ma] Holmes, London; professor Collinsson, Liverpool och Montagu Butler, London.

I **Belgien** verkade Maurice Jaumotte och Franz Scoofs.

I **Nederländerna** arbetade herr och fru Isbrücker, Arnhem, där senare Andreo Che slog sig ner och startade Internacia Esperanto-Instituto.

Från **Lichenstein** kom den jovialiske sekreteraren i Internacia Centra Komitato – ICK – Robert Kreutz.

Bland **fransmännen** minns jag generalen Louis Bastien, Coutteau, Jeane Dedieu, Toulos; Jean Petit, Lhech-Walter, Perpignan; Warnier, dr A. Albault, Jean Guillaume, Madelain Haudevine.

Bland **polackerna** kan jag nämna prof Otto Bujwid, Warszawa; prof Sinagyski, Krakow; Jerzu Uspienski, Warszawa; Adéle Milewska, Krakow.

I **Spanien** verkade Mangada Rosenörn, Madrid; Ines Gaston, Zaragossa; Albert Jofre, Barcelona; Régulo Perez, Kanarieöarna.

I **Indien** Lakshmisvar Sinha.

I **Schweiz** Advard Stettler, Hans Jacob, Otto Waldner Romanhorn, Edmond Privat, Genève.

I **Bulgarien** A. Aleksief, Sofia.

I **Jugoslavien** prof Popović, Emilja Lapenna, Zagreb; Tibor och Anton Sekelj, Belgrad.

I **Italien** ingenjör Azzi, Como; herr och fru Grattapaglia, Turin; Carlo och Luigi Minaja, Rom; prof Migliorini.

I **Rumänien** naturaliserade svensken Tiberio Morariu, Cluj.

I **Tjeckoslovakien** Prof Pitlik, Praha; prof Kamaryt, dr Pumpr, Vitek Josef, Praha.

I **Ungern** Julio Baghy, Ferenc Szilagyi, Angela Garbor, Bascai, dr Kaloscay.

I **USA** Dr William Solzbacher, Washington.

I **Brasilien** Luis Gaffney, och prof Dominguez.

I **Grekland** prof Stalmiatadis.

I **Österrike** prof Mihalek och Rentmeister.

Fortsättning i nästa nummer.

Mia plej kora Novjara bondeziro por 2020

Mi revas pri grandega ringo
kiu kovras tutan Eŭropon.
Aro da premitaj manoj
inter la landoj de Eŭropo.
Paco kreis pontojn
trans grandaj faŭkoj.
Loko kie Dio havas naŭdek naŭ nomojn,
kie amo ankriĝis en plej sekura haveno.
Loko en granda harmonio,
ĉu eble estos?

Jag drömmer om en jättestor ring,
som räcker hela Europa omkring.
En massa fattade händer,
mellan alla Europas länder.
Fred har byggt broar,
över de väldiga gapen.
En plats där Gud har "nittionio" namn,
där kärlek ankrat i tryggaste hamn.
En plats i stor harmoni,
kan det bli vi?
/Ingegerd

